

Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisu • Yritykset • 22/2017

Virkamiesselvitys yritystuista ja niiden vaikutuksista

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Virkamiesselvitys yritystuista ja niiden vaikutuksista

Tehty keväällä 2017

Työ- ja elinkeinoministeriö Anne Rothovius, Teija Palko,
Pertti Hämäläinen, Elina Rainio sekä
Tekes Jari Romanainen.

Komentointi Olli Koski ja Martti Myllylä.

Valtiovarainministeriö Sanna Nieminen, Taina Eckstein.

Komentointi Ilari Valjus ja Veli Auvinen

Valtioneuvoston kanslia Kimmo Hyrsky

Ympäristöministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön kanssa käytiin kahdenväliset keskustelut ao. tukien osalta

Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja
TEM raportteja 22/2017

Tiivistelmä

Keskeinen päätulos

1. Yritystukijärjestelmän painopistettä tulisi siirtää yrityssektorin pitkän aikavälin tuottavuutta edistävään suuntaan. Muutos tulisi toteuttaa asteittain pitkällä aikavälillä. Pitkän aikavälin tuottavuutta edistäviä yritystukia ovat tuet, jotka kannustavat yrityksiä kehittämään uutta osaamista ja ottamaan käyttöön edistyneimpiä tuotantotapoja ja -välineitä.

Muutosta tukevia toimenpiteitä

1. Tietyn tavoitteen edistämiseksi tulisi miettiä eri instrumenttien tarkoituksenmukaisuutta ja kustannustehokkuutta laajasti (kuten sääntelyn kehittäminen ja innovatiiviset julkiset hankinnat) ja vasta viimeisenä keinona tulisi harkita yritystuen käyttöönottoa. Myös tukien uudistamisen yhteydessä tulisi harkita muita keinoja tuen jatkamisen sijaan.
2. Yritystukien vaikuttavuuden arviointia ja tutkimustulosten hyödyntämistä tulee kehittää ja tukien arviointiin tulee varata riittävät resurssit.

Taustaa: Hallituksen talouspoliittinen ministerivaliokunta päätti 25.10.2016 teettää selvityksen yritystuista (ml. verotuet) ja niiden vaikutuksista talouskasvuun. Lisäksi pyydettiin arvioita yritystukien uudelleen kohdentamisen mahdollisuuksista. Selvitys on tehty virkatyönä.

Yritystukien määrä: Selvityksessä mukana olevien yritystukien kokonaismäärä on noin 4 mrd. euroa vuonna 2017 (talousarvio). Suorien tukien määrä on noin 1,1 mrd. euroa ja verotukien määrä noin 2,9 mrd. euroa. Selvityksessä ei ole mukana seuraavat tukikokonaisuudet: EU-osarahoitteiset tuet, EU:n yhteisen maatalouspolitiikan piiriin kuuluvat tuet ja alennetut alv-kannat.

Tukien vaikuttavuus tutkimuksen mukaan: Talusteorian mukaan yritystukia ei lähtökohtaisesti tulisi myöntää, sillä ne heikentävät markkinamekanismin toimintaa. Yritystuet vääristävät aina kilpailua jonkin verran – joko kansainvälisesti tai paikallisesti. Ennen yritystukien käyttöönottoa tulisi aina käydä läpi vaihtoehtoiset keinot edistää haluttua tavoitetta. On kuitenkin tilanteita, joissa yritystukien käyttö voi olla perusteltua. Talusteoria ja empiiriset vaikuttavuustutkimukset tukevat yritystukien suuntaamista yritysten t&k-toiminnan tukemiseen siihen liittyvien positiivisten ulkoisvaikutusten takia. Yritystukien todellisesta vaikuttavuudesta on vain vähän tutkittua tietoa.

Yritystukien arviointia: Uudistumisen ja kasvun näkökulmasta tukijärjestelmän suurimmat supistamis- ja kehittämistarpeet kohdistuvat verotukiin. Tehottomista tuista tulisi siirtyä pitkällä aikavälillä kohti kansantaloutta uudistavia tukia eli lähinnä yrityssektorin uudistumista tukeviin suoriin tukiiin. Tällä hetkellä kaikista tuista uudistavia tukia arvioidaan olevan noin 400 milj. euroa (11 %). Muutokset tulisi tehdä asteittain pitkällä aikajänteellä, jotta yritykset kykenevät ennakoimaan muutoksia. Tässä muistiossa ei ole pystytty huomioimaan tietyn tuen poistamisesta aiheutuvia mahdollisia yritysten käyttäytymisvaikutuksia. Yritysten käyttäytymiseen vaikuttaa myös muiden maiden tukijärjestelmät. Selvityksen puitteissa ei ole ollut mahdollista käydä läpi kansainvälistä kilpailutilannetta ja toimintaympäristöä kullakin toimialalla. Yritystuilla voi olla myös muita yhteiskunnallisia tavoitteita, mutta tässä selvityksessä ei ole arvioitu tukien vaikuttavuutta näiden muiden tavoitteiden näkökulmasta, joskin liitteessä 2 on esitetty tutkimustuloksia tukien vaikuttavuudesta yhteenvedonmaisesti.

Lisätoimia: Tukijärjestelmän pitkän aikavälin kehittämisen tueksi yritystukien empiiristä vaikuttavuustutkimusta tulisi tukea lisäämällä tutkijoiden käytävissä olevia tutkimusaineistoja.

Johtopäätökset

Yhteenveto - tukien uudelleenkohdentaminen

- Nykyinen yritystukijärjestelmä ei tue kansantalouden pitkän aikavälin tuottavuutta ja siten talouskasvua optimaalisesti. Vain noin 10 prosenttia tukien kokonaismäärästä edistää yritysten uudistamista.
- Tukiin tehtävät muutokset tulisi tehdä asteittain pitkällä aikajänteellä, jotta yritykset kykenevät ennakoimaan muutoksia.
- Yritystukijärjestelmän painopistettä tulisi siirtää yrityssektorin pitkän aikavälin tuottavuutta edistävään suuntaan. Muutos tulisi toteuttaa asteittain pitkällä aikavälillä. Pitkän aikavälin tuottavuutta edistäviä yritystukia ovat tuet, jotka kannustavat yrityksiä kehittämään uutta osaamista ja ottamaan käyttöön edistyneimpiä tuotantotapoja ja -välineitä.

Jatkoselvitysten tarve

Selvitystyön aikana on tullut selväksi, että kaikkia yritystukijärjestelmään liittyviä näkökulmia ei ole mahdollista käydä läpi lyhyessä ajassa. Jatkoselvityksiä on syytä tehdä erityisesti yritystukien vaikuttavuuden arvioinnin edistämisen osalta. Olisi myös hyvä tarkastella yhteisöverotuksen erilaisten varausten tarkoituksenmukaisuutta nykyisessä toimintaympäristössä. Kokonaisuudessaan yritystukien kokonaistarkastelu olisi hyvä tuoda säännöllisin väliajoin hallituksen tarkasteltavaksi, jotta tukia voidaan kohdentaa tehokkaammin talouskehitystä tukevaan suuntaan.

Yritystukien vaikuttavuuden arvioinnin kehittäminen

Tietopohja yritystukien todellisista vaikutuksista talouskasvuun on heikko. Tukijärjestelmän pitkän aikavälin kehittämisen tueksi yritystukien empiiristä vaikuttavuustutkimusta tulisi lisätä merkittävästi. Aineiston saatavuus on keskeinen edellytys korkealaatuisille vaikuttavuustutkimuksille.

Ehdotuksia jatkotoimiksi:

- Tehdään virkatyönä selvitys Tilastokeskuksen yritystukitietokannan laajentamiseksi (ml. verotuet), ottaen huomioon käynnissä olevat hankkeet. (Työryhmä TEM + VM + Tilastokeskus + muut. Yritystukineuvottelukunta toimii ohjausryhmänä).
- Tehdään tutkimus tukien kohdentumisesta yrityskohtaisesti tukikumulaation ja mahdollisten päällekkäisten ja/tai eri suuntaan ohjaavien tukien kartoittamiseksi.
- Selvitetään suurimpien kustannusperusteisten tukien vaikutuksia globaaliin kilpailukykyyn ja kuvataan kansainvälinen kilpailu- ja markkinatilanne tukien tarpeellisuuden, tukikriteerien ja optimaalisten tukitasojen määrittämiseksi.
- Selvitetään, ovatko huoltovarmuustavoitteilla perustellut tuet kustannustehokkaita keinoja huoltovarmuuden varmistamiseksi ja mitkä olisivat vaihtoehtoisia politiikkatoimia tavoitteen saavuttamiseksi.

Selvitys verotuksen varausten tarkoituksenmukaisuudesta

Erilaisista yritystukien luonteisista varauksista verotuksessa käynnistetään selvitys. Selvityksen tavoitteena on arvioida verotuksen varausten tarkoituksenmukaisuutta yritystukijärjestelmän tavoitteiden sekä tuottavuutta ja kasvua tukevan verojärjestelmän näkökulmasta. Selvityksessä tarkasteltavat varaukset ovat: Toimintavarauus, EVL 45a §; Takuuvaraus, EVL 47 §; Asuintalovarauus (846/1986); Eläkevakuutusyhtiöiden yms. lisävakuutusvastuuta varten tekemä varaus, EVL48a §; Luottotappiovarauksen vähennyskelpoisuus, EVL 46 § 1 mom; ja Tasoitusmäärä, EVL 8 § 1. Mom. 10 k.

Sisällys

Tiivistelmä.....	2
1. Lähtötilanne ja rajaukset	5
2. Yritystuen käsite	5
3. Yritystukijärjestelmän tavoitteet.....	9
4. Arviointikriteerit	12
5. Tukien vaikuttavuus tutkimuksen mukaan.....	13
6. Arvioinnin tulokset	14
7. Jatkoselvitysten tarve	20

Liitteet:

Liite 1 Tukien perustiedot (tuen nimi, tavoite, euromäärät, EU-valtiontuki, vastuuministeriö, milloin tuki on otettu käyttöön, muuta huomioitavaa)

Liite 2 Tutkimustuloksia yritystukien vaikuttavuustutkimuksista

Liite 3 Tukien kehitys JTS-kaudella 2017–2020 ja liikennevaloarviot

1. Lähtötilanne ja rajaukset

Hallituksen talouspoliittinen ministerivaliokunta päätti 25.10.2016 teettää selvityksen yritystuista ja niiden vaikutuksista. Tarkastelun kohteena ovat myös verotuet. Selvityksessä arvioidaan yritystukien uudelleen kohdentamisen tarpeita pitkän aikavälin talouskasvun näkökulmasta. Toimeksianto kattaa merkittävimmät yritystuet, jotka kohdistuvat yleiseen elinkeinotoimintaan, tutkimus- kehittämis- ja innovaatiotoimintaan, kansainvälistymiseen, elinkeinopoliittisiin erityisoiimiin, energiaan, työllisyys- ja aluepolitiikkaan, EU:n yhteisen maatalouspolitiikan ulkopuolisiin maaseutuelinkeinoiniin sekä liikenteeseen sisältyvät valtion myöntämät yritystuet, sisältäen yrityksille myönnettävät verotuet. EU-rahoitteiset ja EU-osarahoitteiset tuet ovat tämän selvityksen ulkopuolella. Selvitys koskee taloudelliseen toimintaan myönnettäviä tukia ja etuuksia, mutta tässä selvityksessä niistä käytetään yleisesti termiä yritystuki helpottamaan asian ilmaisemista.

Yritystukia on arvioitu puhtaasti pitkän aikavälin kasvun näkökulmasta. Yritystuilla voi olla myös muita yhteiskunnallisia tavoitteita, mutta tässä selvityksessä ei ole arvioitu tukien vaikuttavuutta näiden muiden tavoitteiden näkökulmasta.

Selvitys on virkamiesarvio, eikä siinä ole tehty uutta teoreettista tai empiiristä tutkimusta. Selvityksessä ei ole pystytty huomioimaan tuen poistamisesta aiheutuvia yritysten käyttäytymisvaikutuksia tai muita tietyn tuen muuttamisesta mahdollisesti aiheutuvia vaikutuksia. Yritysten käyttäytymiseen vaikuttaa myös muiden maiden tukijärjestelmät. Selvityksen puitteissa ei ole ollut mahdollista käydä läpi kansainvälistä kilpailutilannetta ja toimintaympäristöä kullakin toimialalla.

Selvityksessä mukana olevien yritystukien kokonaismäärä on noin 4 mrd. euroa vuonna 2017 (talousarvio). Suorien tukien määrä on noin 1,1 mrd. euroa ja verotukien määrä noin 2,9 mrd. euroa. Selvityksessä eivät ole mukana seuraavat tukikokonaisuudet: EU-osarahoitteiset tuet (noin 100 milj. euroa), EU:n yhteisen maatalouspolitiikan piiriin kuuluvat tuet (noin 1 mrd. euroa EU-valtiontukitaulun mukaan v. 2014, sisältäen myös kansallisia tukia) ja alennetut alv-kannat (noin 3 mrd. euroa).

2. Yritystuen käsite

Yritystukia ovat avustukset ja korkotuet sekä sellaiset lainat, takaukset, takuut, oman pääoman ehtoiset rahoitukset, verotuet ja muut järjestelyt, jotka sisältävät taloudellista tukea. Taloudellisen toiminnan tukeminen on yritystukea organisaatiomuodosta ja rahoitustavasta riippumatta. Taloudellinen toiminta on laajempi käsite kuin yritystoiminta, mutta tässä selvityksessä kuitenkin käytetään yritystukitermiä helpottamaan asian käsittelyä.

Yritystukia voidaan myöntää joko suorina tukina tai verotukina. Tuen muodolla on merkitystä sen kohdistamisen ja vaikutusten kannalta. Verotukien kohdentuminen on lähtökohtaisesti heikompa kuin suorien tukien, suorien tukien avulla tavoitteet voidaan usein saavuttaa tehokkaammin. Suoran tuen kohdalla tuen kohdistamisesta päättää tuen myöntävä viranomainen, verotuen kohdalla taas siihen oikeutettu yritys. Koska suorien tukien kohdentamisesta päättää viime kädessä viranomainen, suora tuki voidaan kohdentaa lähtökohtaisesti paremmin toimintaan, joka edistää uusien teknologioiden ja innovaatioiden käyttöönottoa ja leviämistä taloudessa, kuin verotuki. Yritys tekee verotukea koskevat päätökset sen perusteella, mitä vaikutuksia tuella on yrityksen liiketoimintaan, ei sen perusteella, mikä on tuen myöntämisestä koituva

hyöty yhteiskunnalle. Tämän seurauksena verotukea kanavoituu hyvien kohteiden lisäksi myös kohteisiin, joiden ulkoisvaikutukset eivät ole merkittäviä.

Yritystukia uudistettaessa tulisi ottaa huomioon tiettyjä verotukiin liittyviä erityispiirteitä. Verotuet ovat rakenteellisia poikkeamia verotuksen normaalista perusrakenteesta, joiden tarkoituksena on tukea tiettyjä toimintoja ja verovelvollisryhmiä vähennyksillä, verovapaudella, alennetuilla verokannoilla, veronhuojenuksilla tai veronmaksua lykkäävillä säännöillä. Verotukia on siis monenlaisia ja ne ovat osa verotuksen rakennetta. Koska verotuet ovat osa verotuksen rakennetta, niiden määrää ei voida muuttaa kaavamaisesti, kuten määrärahoja. Verotukien osalta on ratkaistava, miten verolainsäädäntöä muutetaan. Verotukimäärät on lisäksi laskettu staattisesti siten, että muut säännökset pysyvät muuttumattomina. Verotukien poistaminen ei näin ollen todennäköisesti lisäisi verotuloja vastaavalla määrällä, kun käyttäytymisvaikutukset otetaan huomioon. Verotukien supistaminen ei tuo liikkumavaraa menokehukseen, sillä verot eivät ole meno-kehysten piirissä.

Yritystukien kokonaismäärä

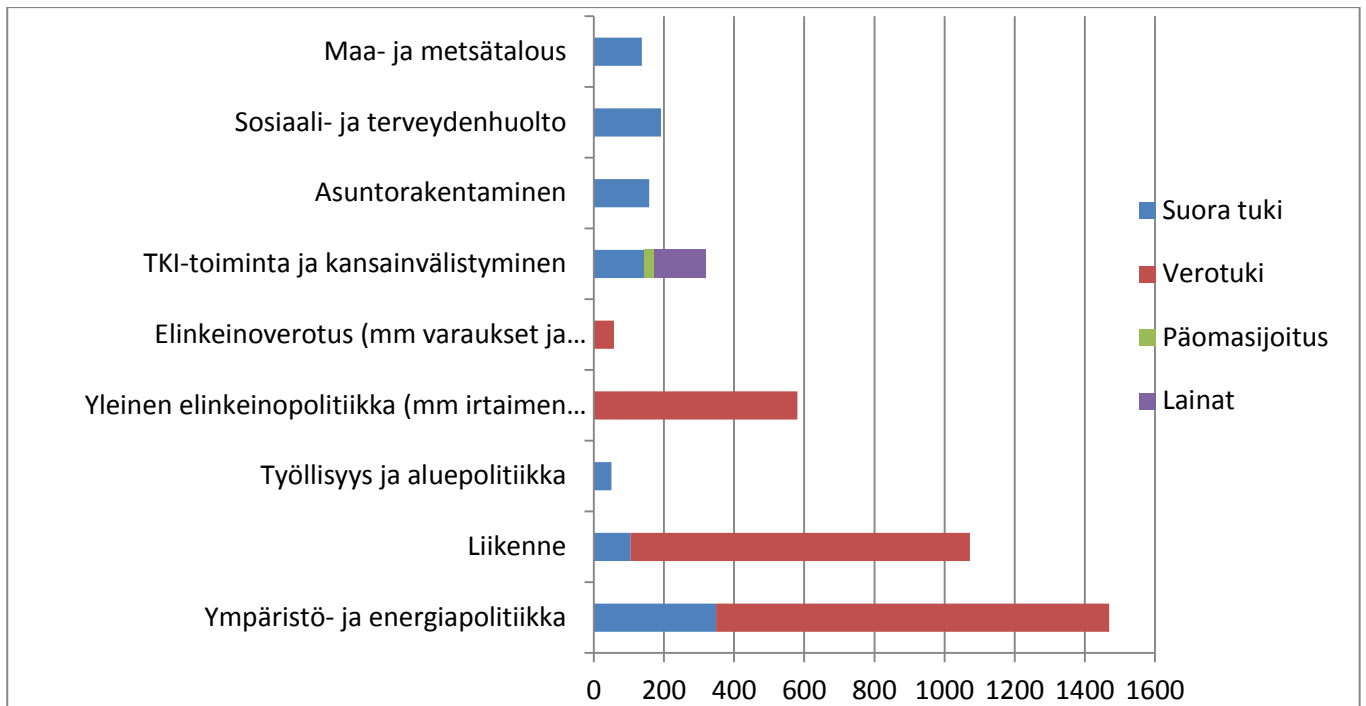
Vuonna 2017 selvitykseen sisältyvien yritystukien kokonaismäärä on valtion talousarviossa noin 4,0 mrd. euroa. Suorien tukien määrä on noin 1,1 mrd. euroa ja verotukien määrä noin 2,9 mrd. euroa. Vuonna 2019 yritystukien kokonaismäärän arvioidaan pysyvän samalla tasolla. Liitteessä 3 kuvataan tukien määrän kehitys JTS-kaudella (vuodet 2017–2020).

Selvityksessä on mukana runsaat 50 erilaista tukea, ja nämä jakautuvat lukumääräisesti suunnilleen tasan suoriin tukiin ja verotukiin. Vuonna 2017 käyttöönotettuja uusia tukia ovat AV-alan tuotantotuki ja päästökaupan epäsuorien kustannusten kompensaatiotuki. Lisäksi kaivostoiminnalle palautettiin energiaverotuet vuoden 2017 alusta alkaen.

Pääministeri Sipilän hallituskaudella suoria yritystukia on leikattu mm. Tekesin TKI-tuista, uusiutuvan energian tuotantotuista (syöttötariffi), maa- ja metsätaloudesta sekä työllisyyspolitiikasta. Samalla hallitusohjelman mukaisesti kärkihankkeisiin on tehty määräaikaista lisäkohdennuksia yritystukiin vuosille 2016–2018 yhteensä runsaalla 300 miljoonalla eurolla. Hallituksen kärkihankkeilla pyritään edistämään erityisesti digitalisaation, biotalouden, cleantech-alan ja terveysalan kehitystä.

Tukien jakautumista politiikka-aloittain kuvataan kuviossa 1. Tämä ei sisällä seuraavia tukia: EU-osarahoitteiset tuet (noin 100 milj. euroa), EU:n yhteisen maatalouspolitiikan ulkopuoliset tuet (noin 1 mrd. euroa EU-valtiontukitaulun mukaan v. 2014), alennetut alv-kannat (noin 3 mrd. euroa).

Kuvio 1: Yritystuet ja sen luonteiset etuudet politiikka-alueittain v. 2017, yhteensä noin 4 mrd. euroa

Yritystukia koskeva lainsäädäntö

Yritystuen käsite uudistui ja laajeni kansallisessa lainsäädännössä, kun laki taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä (429/2016) tuli voimaan 1.7.2016. Se korvasi lain yritystuen yleisistä edellytyksistä (786/1997). Lakia sovelletaan valtion viranomaisten taloudelliseen toimintaan myöntämään tukeen, joka täyttää EU-oikeuden valtiontuen kriteerit. Lakia sovelletaan 1.7.2016 jälkeen käyttöön otettaviin uusiin tukiin sekä olemassa oleviin tukiin, kun niiden voimassaoloaikaa jatketaan tai jos niihin tehdään merkittäviä muutoksia. Lain muutoksen myötä verotukia tarkastellaan samoilla arviointikriteereillä kuin muitakin yritystukia. Laissa määritellyt ns. yritystuen yleiset edellytykset soveltuvat kaikkiin taloudelliseen toimintaan myönnettäviin tukiin.

Yritystukien yleiset edellytykset ovat:

- Selkeä taloudellinen tai yhteiskunnallinen tavoite
 - o Jos tuella on taloudellinen tavoite, tuen on lisäksi kohdistuttava sellaisiin tarkoituksiin, joilla korjataan markkinoiden toimintapuutetta
- Tarkoituksenmukainen ja kustannustehokas keino tavoitteiden saavuttamiseksi
- Kilpailua vääristävien vaikutusten oltava mahdollisimman vähäiset
- Määräaikainen
- Kannustava vaikutus
- Edellytykset kannattavaan toimintaan
- Vaikuttavuuden arviointi

EU-valtiontukikriteerien mukaiset yritystuet ja muut elinkeinopoliittisesti merkittävät yritystuet

Selvityksessä tarkastellaan EU-valtiontukikriteerien mukaisia taloudellisen toiminnan tukia sekä yritystoiminnalle myönnettyjä etuuksia, joita ei ole määritelty EU-valtiontukikriteerien mukaisiksi taloudellisen toiminnan tuiksi mutta jotka ovat tuen luonteisia ja elinkeinopoliittisesti merkittäviä. Tuki on EU-oikeuden mukainen valtiontuki, jos seuraavat neljä kriteeriä täyttyvät samanaikaisesti:

1. Julkisia varoja kanavoidaan julkisiin tai yksityisiin yrityksiin eli taloudelliseen toimintaan.
2. Toimenpide vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla tuensaajaa.
3. Etu on valikoiva, eli se kohdistuu vain tiettyihin yrityksiin, esimerkiksi tiettyyn toimintaan (kuten tutkimus- ja kehittämistoiminta) tai toimialaan (kuten energiantuotanto).
4. Toimenpide vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

EU-valtiontukikriteerien mukaisten suorien tukien lisäksi selvityksessä käsitellään myös EU-valtiontukikriteerit täyttäviä verotukia. Taulukossa 1 yritystuet on luokiteltu EU-valtiontukiperusteen mukaan. Artikla 107 määrittelee kriteerit, joiden mukaan tuki luokitellaan valtiontueksi. Artikla 42 määrittelee kriteerit varsinaisen maa- ja metsätalouden sekä kalatalouden tuilla, joiden mukaan tuki luokitellaan valtiontueksi.

Elinkeinopoliittisesti merkittävistä yritystuista mukaan tarkasteluun on otettu tuet, joissa tuensaajana on yritys tai joiden vaikutusten arvioidaan kohdistuvan yrityksille. Verotukien osalta tämä rajaus ei ole yksiselitteinen. Välillisen verotuksen verotuista selvityksen ulkopuolelle on jätetty alennetut arvonlisäverokannat, sillä arvonlisävero on yleinen kulutusvero ja alennetuista arvonlisäverokannoista syntyvä tuki on tarkoitettu loppukuluttajien kannettavaksi. Toisaalta sama koskee joitain välillisistä veroista mukaan otettuja yritystuen luonteisia valmisteverotuksen verotukia. Välittömän verotuksen verotuista tarkastelun ulkopuolelle on jätetty yritysten voitonjaon verotukseen sisältyvät verotuet sen takia että ne on tarkoitettu yrityksen omistajalle.

Taulukko 1. Tuet ja etuudet luokiteltuna lakiperustan mukaan 2017, (milj. euroa)

Kansalliset tuet ja tuen luonteiset muut etuudet	
Artiklan 107 mukaiset EU-valtiontuet	2 082
Artiklan 42 mukaiset EU-valtiontuet	180
Muut tuen luonteiset etuudet	1 769
Yhteensä	4 031

* Artikla 42 ei sisällä kaikkia maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan tukia.

3. Yritystukijärjestelmän tavoitteet

Yritystukijärjestelmän tavoitteena on verovarojen mahdollisimman vaikuttava ja tehokas käyttö kansantalouden kasvun edistämiseksi. Tukia tulisi ensisijaisesti kohdentaa taloudelliseen tavoitteeseen eli pitkän aikavälin tuottavuuskasvun edistämiseen. Tuottavuuskasvun taustalla ovat yritys- ja elinkeinorakenteen uudistuminen, yritystoiminnan tehokkuus, työvoiman liikkuvuus sekä investoinnit aineelliseen ja aineettomaan pääomaan.

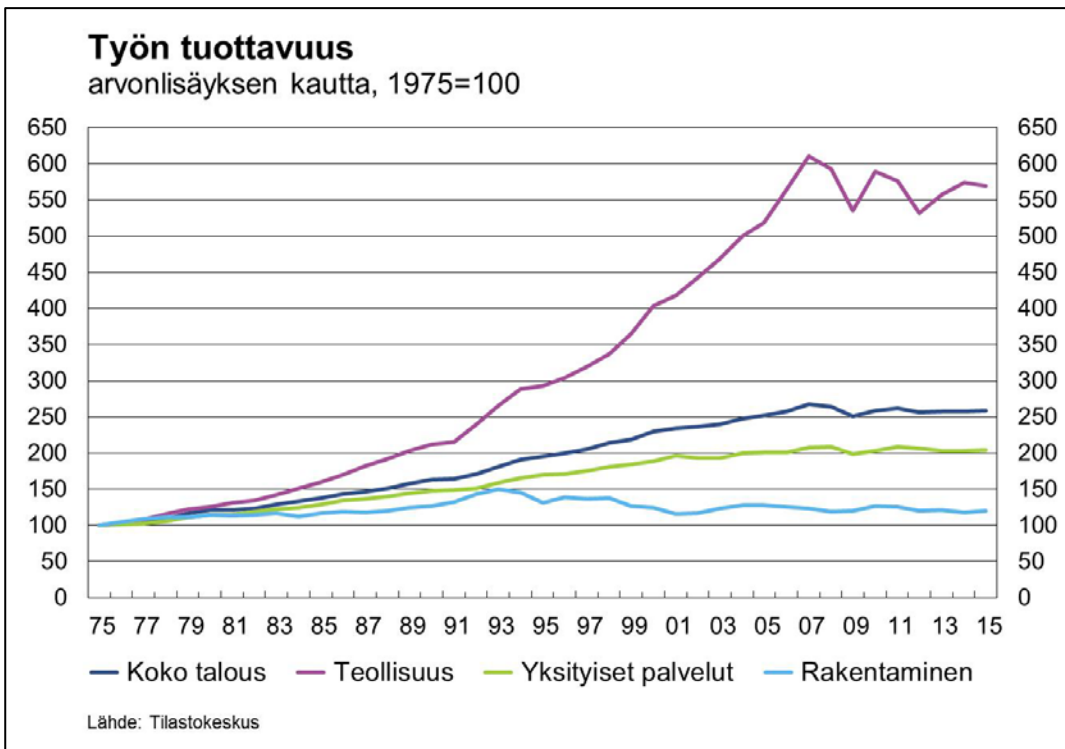
Yksittäisten tukien on tarkoitus olla väliaikaisia ja markkinoiden toiminnan puutetta korjaavia. Pitkäaikaiset tuet hidastavat tuottavuudeltaan heikompien yritysten poistumista markkinoilta ja markkinaosuuksien siirtymistä tehokkaammille yrityksille.

Yritystuilla ei tulisi lähtökohtaisesti estää markkinamekanismin toimintaa. Markkinat allokoivat resursseja (työvoimaa ja pääomaa) tehokkaasti. Markkinat reagoivat kysynnän ja tuotantoteknologian muutoksiin, tämä johtaa resurssien uudelleen kohdentamiseen yritysten välillä. Uudelleenkohdentumista voidaan kutsua nimellä luova tuho. Innovaatioiden luomat uudet, aikaisempaa tuottavimmat työpaikat tuhoavat vanhoja vähemmän tuottavia työpaikkoja. Luova tuho selittää, miksi taloudessa samaan aikaan sekä syntyy että tuhoutuu suuri määrä työpaikkoja. Luovan tuhon mekanismi edellyttää hyvin toimivia pääoma- ja työmarkkinoita, jotta työvoima ja pääoma voivat siirtyä nopeasti huonosti tuottavista yrityksistä tuottavampien yritysten käyttöön. Maliranta ja Määttänen (2014)¹ kuvaavat luovan tuhon merkitystä talouden tuottavuuskasvun kannalta.

Vaimeat kasvunäkymät, valtiontalouden alijäämäisyys ja olemassa olevat säästöpainet huomioon ottaen myös yritystukiin suunnattuja määrärahoja ja niiden merkitystä on perusteltua tarkastella kriittisesti. Suomen kansantalouden tuottavuuskehitys on ollut heikko viime vuosina (kuvio 2). Tämä ei johdu suoraan yritystukijärjestelmän nykyisistä piirteistä, mutta tuilla voidaan pyrkiä edistämään pitkän aikavälin tuottavuuskehitystä.

¹ Maliranta & Määttänen (2014). ”Innovointi, luova tuho ja tuottavuus”. ETLA Muistio No 25.

Kuvio 2: Suomen talouden tuottavuuskehitys vuosina 1975–2015, 1975=100.

Talusteorian mukaan yritystukia ei lähtökohtaisesti tulisi myöntää, sillä ne heikentävät markkinamekanismin toimintaa. Yritystuet lähtökohtaisesti vääristävät kilpailua, joko globaalisti, EU:n sisämarkkinoilla, kansallisesti tai alueellisesti ja edelleen toimialojen välillä tai toimialan sisällä. Tuet vääristävät markkinoiden toimintaa ja aiheuttavat tehottomuutta ohjaamalla resursseja (investointeja, rahoitusta ja työllisyyttä) epäoptimaalisesti. Tuet voivat hidastaa tehottomien yritysten poistumista markkinoilta ja siten ylläpitää vanhoja rakenteita. Ennen yritystukien käyttöönottoa tulisi aina käydä läpi vaihtoehtoiset keinot edistää haluttua tavoitetta ja arvioida niiden kustannustehokkuutta. On kuitenkin tilanteita, joissa yritystukien käyttö voi olla perusteltua (positiiviset ulkoisvaikutukset tai markkinoiden epätäydellinen informaatio). Yritystukia voi olla perusteltua myöntää silloin, kun kyseisellä tuella saadaan aikaan tavoiteltu muutos yritysten käyttäytymisessä, jota ei muuten tapahtuisi (markkinapuutteen korjaaminen).

Tuen tulisi poistaa ja korjata markkinoiden toiminnan puutteita. Tulisi kuvata selvästi, mikä on se ongelma, jota tuella pyritään korjaamaan ja mitä vaihtoehtoja on sen korjaamiseksi. Yritystuki ei välttämättä ole kustannustehokkain väline ongelman ratkaisemiseen. Mikäli päädytään siihen, että ongelman tehokkain ratkaisu on yritystuki, niin on tarpeen seurata, milloin markkinamekanismi alkaa toimia ilman julkista tukeakin.

Markkinapuutetilanteet:

- Rahoitusmarkkinat eivät kykene valitsemaan yhteiskunnan ja elinkeinoelämän uudistumisen kannalta hyödyllisiä hankkeita, jolloin rahaa ei ohjaudu kansantalouden voimavarojen kohdentumisen kannalta optimaalisesti.
- Markkinat eivät kykene hinnoittelemaan yhteiskunnalle syntyviä ulkoisvaikutuksia. Markkinoiden toiminnan puutteet voivat johtua esimerkiksi talouden rakenteellisesta jäykkyydestä tai epäsymmetrisestä informaatiosta rahoitusmarkkinoilla. Markkinapuute voi tarkoittaa sitä, että vapailla

markkinoilla toimiva yritys ei ota huomioon tiedon leviämisestä tulevia tuottavuushyötyjä, jos ne eivät näy omassa tuloksessa. Markkinapuute voi myös olla yritysten välisen yhteistyön puuttuminen – lisäarvoa yritysten verkottumisesta ja yhteisistä alustoista.

Tukiohjelmat tulee kuitenkin rakentaa siten, että ne haittaavat kilpailua mahdollisimman vähän. Tilanteita, joissa tuet voivat olla perusteltuja markkinapuutteen korjaamiseksi, ovat esimerkiksi uudenlaisen liiketoiminnan synnyttäminen (innovaatiot) ja markkinoiden monipuolistaminen. Viimeksi mainittu voi tarkoittaa esimerkiksi tiedon ja osaamisen leviämisen tuottavuushyötyjä sekä alustojen ja verkostojen luomista yritysyhteistyölle.

TEM:n yritystukia koskevassa oppaassa (2016)² tuen taloudellinen tavoite määritellään seuraavasti:

- Tuki edistää kansantalouden kasvuedellytyksiä, tuottavuutta ja työpanoksen kasvua. Tuottavuuden taustatekijöinä ovat yritys- ja elinkeinorakenteen uudistuminen, aineellinen ja aineeton pääoma sekä työvoiman liikkuvuus ja vaihtuvuus. Tuen tulisi kohdentua tutkimukseen, tuotekehitykseen, koulutukseen, kansainvälistymiseen tai muuhun aineettoman pääoman kehittämiseen (osaaminen). Suurten yritysten tavanomaisten investointien ja käyttöpääoman rahoitukseen tulisi myöntää vain erityisistä syistä. Toimintatukea ei voida pitää perusteltuna yritystoiminnan tehokkuuden kannalta.

Vastaavasti yhteiskunnallinen tavoite määritellään seuraavasti:

- Näitä ovat yhteiskunnallisen eriarvoistumisen ehkäiseminen, korkealaatuisen elinympäristön turvaaminen sekä kansalaisten ja yhteiskunnan turvallisuuden varmistaminen. Tällaisten tavoitteiden edistäminen ei välttämättä onnistu markkinaehtoisesti, vaan vaaditaan julkisen vallan toimenpiteitä.

Taulukossa 2 on luokiteltu yritystuet niiden päätavoitteen mukaan.

Taulukko 2. Tukien jakaantuminen päätavoitteen mukaan taloudelliseen tavoitteeseen, yhteiskunnalliseen tavoitteeseen tai niiden yhdistelmään v. 2017.

Päätavoite	MEUR 2017	% osuus
Taloudellinen	2 361	59
Yhteiskunnallinen	405	10
Taloudellinen ja yhteiskunnallinen	1 266	31
Yhteensä	4 032	100

Esimerkkejä tuista, joilla on puhtaasti yhteiskunnallinen tavoite ja joilla ei edes tavoitella välitöntä talouskasvua:

- Eteläisen Afrikan alueellinen innovaatiotukihanke, UM
- Saimaan luotsauksen hintatuki, LVM
- Valtiontuki sähköhuollon varmistamiseksi, TEM
- Öljyjättemaksulla rahoitettava öljyjätehuolto, YM
- Lentoasemaverkon ulkopuolisten lentoasemien valtiontuet, LVM
- Asuntorakentamisen tuet, YM
- Raideliikenteen sähkön verottomuus, VM

² ”Yritystuet – mitä ne ovat ja valmistelun askeleet”, TEM oppaat ja muut julkaisut, 11/2016.

- Lääkärihelikopteritoiminnan rahoitus, STM

4. Arviointikriteerit

Selvityksessä on arvioitu yritystukien vaikutusta pitkän aikavälin tuottavuuskehitykseen ja pyritty tunnistamaan sellaisia tukia, jotka eivät edistä talouden uudistumista ja kasvua. Näitä tukia uudelleen kohdentamalla yritystukijärjestelmä voisi tukea paremmin talouskasvua. Tehdyssä arvioinnissa on hyödynnetty olemassa olevaa vaikuttavuuskirjallisuutta sekä taloustieteen periaatteita.

Yritystukia on arvioitu puhtaasti pitkän aikavälin kasvun näkökulmasta. Yritystuilla voi olla myös muita yhteiskunnallisia tavoitteita, mutta tässä selvityksessä ei ole arvioitu tukien vaikuttavuutta näiden muiden tavoitteiden näkökulmasta.

Selvitys on virkamiesarvio, eikä siinä ole tehty uutta teoreettista tai empiiristä tutkimusta. Arviointi antaa kuitenkin karkean arvion tukijärjestelmän uudistamistarpeista. Tehdyssä arvioinnissa ei ole pystytty huomiomaan tietyn tuen poistamisesta aiheutuvia mahdollisia yritysten käyttäytymisvaikutuksia, sillä tämä edellyttäisi luotettavaa tutkimustietoa. Toisaalta tukijärjestelmän suurempien muutosten vaikutusten arviointi on aina haastavaa, sillä niistä ei ole aikaisempaa kokemusta. Yritysten käyttäytymiseen vaikuttaa myös muiden maiden tukijärjestelmät. Selvityksen aikataulujen puitteissa ei ollut mahdollista käydä läpi muiden maiden tukia. Kansainvälinen kilpailutilanne ja toimintaympäristö kullakin toimialalla tulisi arvioida erikseen omassa selvityksessä.

Tukien osalta on kerätty perustiedot tuista (kuten tuen tavoite, suuruus, EU-valtiontukiperuste ja tuen käyttöönottovuosi) sekä tietoja tukien vaikuttavuustutkimuksista. Yritystuet on arvioitu kerätyn tiedon pohjalta ja luokiteltu liikennevaloin. Liikennevaloarvioinnin perusteena ovat seuraavat: 1) tuen uudistava vaikutus ja 2) vaikutukset kilpailukykyyn. Nämä ovat perusta pitkän aikavälin tuottavuuden kehittymiselle ja sitä kautta kestäväälle globaalille kilpailukyvyille.

Pisteytykset:

Kilpailukyky	+	arvonlisään perustuva, pitkä aikaväli
	0	tuotantotuki, kilpailukykyinen toimintaympäristö
	-	ei vaikutusta

Uudistava	+	osaamisperusteinen
	0	
	-	ei uudistavaa elementtiä

Liikennevalot:

Vihreä	Kriteerien yhteissumma +
Keltainen	Kriteerien yhteissumma 0
Punainen	Kriteerien yhteissumma -

Yksittäisten tukien perustiedot löytyvät liitteestä 1 ja tiedot vaikuttavuustutkimuksista liitteestä 2. Kaikkien tukien liikennevaloarviot löytyvät liitteestä 3.

5. Tukien vaikuttavuus tutkimuksen mukaan

Vaikuttavuustutkimuksissa pyritään arvioimaan, miten saatu tuki on vaikuttanut yritysten toimintaan ja toimintaympäristöön verrattuna tilanteeseen, jossa tukea ei olisi annettu. Kotimainen empiirinen vaikuttavuuskirjallisuus yritystuista on melko niukkaa. Eniten on tutkittu T&K-tukia ja työllisyystukia. Lisäksi VATT on tutkinut valikoidusti verotukia. Myös maa- ja metsätalouden alalla on tehty tutkimusta perustuen EU:n arviointivelvoitteisiin.

Vaikuttavuusarviointeja ei ole tehty useimmista yritystuista. Onkin selvää, että tukien vaikuttavuustutkimusta on tarpeen lisätä merkittävästi. Tässä selvityksessä tehdyssä tukien arvioinnissa ei ole huomioitu erilaisia tutkimuksia, jotka perustuvat asiakaskyselyihin tai ainoastaan tukea saaneiden yritysten kehityksen seurantaan. Nämä tutkimukset eivät kuvaa tukien todellista vaikuttavuutta. Vain tukea saaneita yrityksiä tarkastelemalla ei voida päätellä, että tietty kehitys johtui nimenomaan tuen saamisesta.

Myös kansainvälisesti yritystukien todellista vaikuttavuutta on tutkittu melko vähän. Esimerkiksi Iso-Britannian What Works Centre for Local Economic Growth -keskuksen tutkijaryhmä (vetäjänä professori Henry G. Overman, London School of Economics) tekee laajaa kansainvälistä kartoitusta³ vaikuttavuustutkimuksista ja niiden tasosta. Tulosten mukaan tehdyt vaikuttavuustutkimukset ovat useimmiten olleet erilaisia selvityksiä, eikä niissä ole tutkittu itse vaikuttavuutta lainkaan.

Tukien arviointivelvoite

Vaikuttavuuden arviointivelvoitteesta on säädetty taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen edellytyksistä annetussa laissa (426/2016). Laki sisältää edellytyksen vaikuttavuuden arvioinnista. Se koskee kaikkia yritystukia. Lainsäädäntöä on TEM:ssä kehitetty yritystukien osalta yhtenäisemmäksi EU-määritelmien ja säädösten kanssa. Lakia koskevassa hallituksen esityksessä (HE 22/2016) vaikuttavuuden arvioinnissa viitataan EU metodologiaan.

EU:n valtiontukien arviointiin liittyen komissio on antanut vaikuttavuustutkimuksista metodologian⁴, mikä edellyttää kontrafaktuaalimenetelmän käyttöä tutkimuksissa, jossa vähimmäisvaatimuksena on SMS3-tasoinen kvantitatiivinen tieteellisen tason kriteerit täyttävä tutkimus (SMS-laatuokitus asteikko 1-5). Menetelmällä pyritään arvioimaan, miten saatu tuki on vaikuttanut yritysten toimintaan ja toimintaympäristöön verrattuna tilanteeseen, jossa tukea ei olisi annettu. Komissio on keräämässä laajaa tietopohjaa yritystukien vaikuttavuustutkimuksista.

Tutkimustuloksia

Yleisesti tutkimus suosittaa suuntamaan yritystuet toimintaan, johon arvioidaan liittyvän positiivisia ulkoisvaikutuksia muuhun yhteiskuntaan leviävien innovaatioiden ja muiden yhteiskunnallisten hyötyjen muodossa. Perustelut yritystuen käyttöönotolle ovat sitä voimakkaampia, mitä suurempia positiiviset ulkoisvaikutukset ovat, koska tällöin on todennäköistä, että tuesta saatavat yhteiskunnalliset hyödyt ovat suurempia kuin yhteiskunnalliset haitat, jotka aiheutuvat tuen kilpailua vääristävistä vaikutuksista.

³ <http://www.whatworksgrowth.org/policy-reviews/>

⁴ Commission staff working document, Common methodology for State aid evaluation, 28.5.2014, SWD2014 179 final

Talousteoria ja empiiriset vaikuttavuustutkimukset tukevat yritystukien suuntaamista yritysten t&k-toiminnan tukemiseen siihen liittyvien positiivisten ulkoisvaikutusten takia. Tutkimukset eivät kuitenkaan ota kantaa yritystukien optimaaliseen tasoon.⁵ Eri tukien vaikuttavuustutkimusten tuloksia kuvataan tarkemmin liitteessä 2.

Työ- ja elinkeinoministeriö kuului Valtion taloudellista tutkimuslaitosta (VATT) ja Elinkeinoelämän tutkimuslaitosta (Etlä) siitä, että mitkä tuet ovat merkittäviä pitkän aikavälin tuottavuuskehityksen näkökulmasta. VATT:n ja Etlän tutkijat tukevat tukien uudelleenkohdentamista ja tukijärjestelmien arviointia kokonaisuutena.

VATT toimitti tietoja vaikuttavuustutkimusten tuloksista ja esitti, että selvityksen tulisi kattaa myös alennetut arvonlisäverokannat, koska ne ovat vastaavia kuin valmisteveron alennukset. Yritystuen sijaan tulisi puhua taloudelliseen toimintaan myönnettävistä tuista.

Myös Etlä toimitti ministeriön käyttöön artikkeleita yritystuista. Lisäksi Etlän aikaisemmassa lausunnossa⁶ tuodaan esiin mm. seuraavat ongelmat yritystukijärjestelmään liittyen:

- Painopiste ei ole riittävän selkeästi innovaatiotoiminnassa.
- Innovaatitukien painopiste ei ole riittävän selkeästi ulkoisvaikutuksissa.
- Muiden päämäärien tavoittelu syö innovaatioiden tukemisen tehoa.
- Yritystukijärjestelmän hajanaisuus aiheuttaa tehottomuutta.

6. Arvioinnin tulokset

Tehdyn selvityksen perusteella voidaan todeta, että tukien tavoitteet on usein määritelty epäselvästi. Tuilla on usein monia tavoitteita. Ei myöskään ole aina selvää, mitä markkinapuutetta tuki pyrkii korjaamaan. Useimmista tuista ei ole tehty laadukkaita vaikuttavuusarviointeja eikä tehdyissä tutkimuksissa pääsääntöisesti käsitellä politiikantekijän kannalta keskeisimpiä kysymyksiä, kuten tukien oikeaa tasoa tai tyyppiä.

Yritystukijärjestelmää uudistettaessa tulisi kiinnittää huomiota yritystukien keskinäiseen yhteensopivuuteen ja vuorovaikutukseen yritysten toimintaympäristön vaikuttavien muiden tekijöiden kanssa (esim. ai-neettomien oikeuksien suoja, kilpailupolitiikka, veropolitiikka).

⁵ Tätä kuvaavat tarkemmin Ylhäinen, Rouvinen ja Kuusi (2016): ”Katsaus yksityisen t&k-toiminnan ja sen julkisen rahoituksen vaikuttavuuteen”, Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 57/2016.

⁶ Maliranta (2016): Eduskunnan työ- ja elinkeinojaostolle yritystukijärjestelmän keskeisistä ongelmista.

<https://www.etla.fi/uutiset/eduskunnan-tyo-ja-elinkeinojaostolle-yritystukijarjestelman-keskeisista-ongelmista/>

Uudistavien tukien osuus

Pitkän aikavälin talouskasvun näkökulmasta keskeinen jako on taloutta uudistaviin tukiin ja muihin tukiin. Taulukossa 3 on tehty jako kolmeen eri koriin: uudistavat, kustannuskilpailukykyä tukevat ja muut tuet. Muiden tukien tavoitteet ovat mm. korkealaatuinen elinympäristö, huoltovarmuus tai eriarvoistumisen ehkäiseminen.

Uudistavien tukien osuus kaikista yritystuista on vain noin 10 %. Yli 60 % tuista kohdentuu kustannusperusteisesti kustannuskilpailukykyyn säilyttämiseen.

Taulukko 3. Tukien jako kolmeen koriin: uudistavat, kustannuskilpailukykyä tukevat ja muut tuet.

	Yhteensä	%	Vihreä	Keltainen	Punainen
1. Uudistava politiikka	405	10	394	11	
2. Kustannuskilpailukyky	2 563	64		155	2 411
3. Muut politiikat	1 061	26		102	933
Yhteensä	4 029	100	394	268	3 344

Talouskasvun näkökulmasta yrityksillä ei lähtökohtaisesti tulisi tukea kannattamattoman toiminnan säilymistä. Kustannusperusteiset tuet, joiden perusteena on kansainvälisen kilpailukykyyn turvaaminen, voivat olla väliaikaisesti perusteltuja globaalissa kilpailutilanteessa työllisyyden ylläpitämiseksi. Pitkän aikavälin tuottavuuskehityksen näkökulmasta ne eivät kuitenkaan ole kestävä ratkaisu, sillä tuotantotukina ne eivät kannusta yrityssektoria uudistumaan. Kustannusperusteisiä tukia tulisi tästä syystä supistaa ja uudelleen kohdentaa yritystoiminnan pitkän aikavälin tuottavuuskehitystä paremmin edistäviin tukiin.

Kustannusperusteisten tukien kohdalla tulisi miettiä vaihtoehtoisia tapoja ratkaista ongelmia ja siirtyä pitkällä aikavälillä asteittain kohti elinkeinoelämää uudistavaa politiikkaa. Muutostarpeita on erityisesti verotukien ja verotukien luonteisten etuuksien piirissä.

Pitkän aikavälin tuottavuutta edistäviä toimenpiteitä olisivat mm. tukien uudelleen kohdentaminen innovaatiotoimintaan kannustamaan yrityksiä uuden osaamisen kehittämiseen ja käyttöönottoon. Samalla on tarkasteltava innovaatiotukien uusia muotoja, joilla vahvistetaan tutkimusorganisaatioiden ja yritysten yhteistyötä ja osaamisen siirtymistä tutkimuksesta elinkeinoelämän hyödynnettäväksi.

Tukien luokittelu politiikka-alueiden mukaan

Toinen tapa luokitella tukia on politiikka-alueiden mukaan (taulukko 4).

Taulukko 4. Tukien jaottelu politiikka-alueiden mukaan

Suorat tuet:	Yhteensä	Vihreä	Keltainen	Punainen
TKI-TOIMINTA JA KANSAINVÄLISTYMINEN	320	319	1	
LIIKENNE (ELINKEINOPOLIITTISET ERITYISTOIMET)	105		-	105
UUSIUTUVA ENERGIA	349	75	1	273
TYÖLLISYYS- JA ALUEPOLITIIKKA	50	-	44	6
MAA JA METSÄTALOUS	137		131	6
ASUNTORAKENTAMINEN	158			158
SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLTO	192		1	191
Verotuet:	-			
LIIKENNE (valmistevero)	967			967
YMPÄRISTÖ (valmisteverotus)	257		107	150
YLEINEN ELINKEINOPOLITIIKKA	580		16	564
ELINKEINOVEROTUS (ELINKEINOPOLIITTISET ERITYISTUET)	58		24	34
ENERGIA VALMISTEVEROT (YLEINEN ELINKEINOPOLITIIKKA)	863		-	863
Yhteensä	4 036	394	325	3 317

Suurimmat kehittämistarpeet arvioidaan olevan liikenteen tuissa, yleisessä elinkeinopolitiikassa ja energian valmisteverotuissa. Esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollon (mukaan lukien maatalouslomitus) ja asuntorakentamisen tuet perustuvat yhteiskunnallisiin tavoitteisiin eikä niiden lähtökohtana ole ollut taloudelliset tavoitteet. Tuen saajat voivat kuitenkin olla taloudellisia toimijoita, jotka tavoittelevat taloudellista tulosta. Lisäksi näillä tuilla saattaa olla välillistä vaikutusta yritysten kilpailukykyyn: Esimerkiksi asuntorakentamisen tukien tavoite lisätä kohtuuhintaisten asuntojen määrää kasvukeskuksissa edistää osaltaan myös työvoiman liikkuvuutta ja työvoiman saantia kasvukeskusalueilla toimivissa yrityksissä. Tällä tavoin tuki hyödyttää välillisesti kaikkea kasvuseutujen yritystoimintaa ja parantaa niillä toimivien yritysten kilpailukykyä.

Suurimmat tuet

Taulukossa 5 on listattu suurimmat yritystuet jaoteltuna valtion budjetin meno- ja tulopuolen tukiin. Yritystukia on suorina tukina budjetin menopuolella, jolloin niille on määräraha budjetissa, ja verotukina pääosin budjetin tulopuolella. Suurin osa suorien tukien määrärahoista kuuluu valtion menokehykseen, joka rajoittaa valtion menoja hallituksen vaalikauden ajan.

Taulukko 5: Suurimmat tuet (yli 30 milj. euroa/vuosi), jaettuna valtion budjetin meno- ja tulopuolen tukiin

Tuki	MEUR 2017 TA	Meno / tulo	Taloudellinen tai yhteiskunnallinen tavoite	Arvio vaikutuksesta pitkän aikavälin tuottavuuskehitykseen
Teollisuuden, kasvihuoneiden ja konesalien alempi sähköverokanta	591	tulo	T	
Irtaimen käyttöomaisuuden hankintamenojen poistamiseen sisältyvä verotuki	564	tulo	T	
Työkoneissa käytetyn kevyen polttoöljyn dieseliä alempi verokanta	451	tulo	T	
Dieselpolttoaineen normia alempi verokanta (josta vähennetty henkilöautojen käyttövoimaverosanktio)	461	tulo	T+Y	
Uusiutuvan energian tuotantotuki. Tuulivoima, biokaasu, puupolttoaine, mesähake (syöttötariffi)	273	meno	T+Y	
Energiaintensiivisten yritysten veronpalautus (p.l kaivostoiminta)	218	meno	T	
TKI –toiminnan tukeminen (Tekesin avustukset yrityksille). Tukiohjelmat: tuki tutkimus- ja kehittämishankkeisiin, tuki nuorille innovatiivisille yrityksille, tuki pk-yritysten innovaatiotoimintaan, tuki innovaatioklusterien toimintaan ja investointeihin, tuki tutkimusinfraan rakentamiseen ja uudistamiseen	152	meno	T	
Maatalousyrittäjien, turkistuottajien ja poronhoitajien lomituspalvelujen rahoitus	162	meno	Y	
Lainat TKI-toimintaan (Tekes)	147	meno	T	
Turpeen normia alempi verokanta	150	tulo	T+Y	
Avustukset erityisryhmien asunto-olojen parantamiseksi	130	meno	Y	
Yhdistetyn sähkön ja lämmön tuotannon (CHP) puolitetty CO2-vero	107	tulo	T+Y	
Kauppa-alusten työvoimakustannustuki	101	meno	T+Y	
Palkkatuki (yrityksissä työskenteleville)	30	meno	Y	
Tuki puuntuotannon kestävyden turvaamiseen eli kestävä metsätalouden ohjelma (ns Kemera-tuki)	56	meno	T	
Laki tuotannollisten investointien väliaikaisesti korotetuista poistoista	0	tulo	T	
Päästökaupan epäsuorien kustannusten kompensatiotuki	43	meno		
Energiatuki (investointituki) (Tukiohjelmat: biojalostamohankkeet, meritulivoiman demohankkeet)	35	meno	T+Y	
Maatalouden energiaveron palautus	33	meno	T+Y	

Suurimpien tukien arviointia:

Budjetin menopuolen tuet

- Uusiutuvan energian tuotantotuki (tuulivoima, biokaasu, puupolttoaine, metsähake)
 - o Tuki ei edistä yritysten uudistumista. Se kohdistuu vain tietyille toimialoille, joilla se parantaa yritysten kustannuskilpailukykyä, mutta ei lisäarvoon perustuvaa kilpailukykyä.
 - o Sähkön tuottaja voi saada syöttötariffin enintään 12 vuoden ajan siitä, kun oikeus syöttötariffiin alkaa.
 - o Tuulivoiman osalta kiintiö täynnä eli järjestelmä sulkeutumassa.
 - o Metsähankkeen tuotantotuen suuruus riippuu osin turpeen verotasosta.
- Energiaintensiivisten yritysten veronpalautus
 - o Tuki ei edistä yritysten uudistumista. Se kohdistuu vain tietyille toimialoille, joilla se parantaa yritysten kustannuskilpailukykyä, mutta ei lisäarvoon perustuvaa kilpailukykyä.
 - o Tuen suuruus on yhteydessä muuhun energiaverotukseen (mm. alempi sähköverokanta ja CHP-tuki).
 - o Tuki kohdistuu yrityksille, jotka ovat päästökauppajärjestelmän piirissä. Tarkoitus vähentää päällekkäistä ohjausta (päästökauppa & verotus)

- Maatalousyrittäjien, turkistuottajien ja poronhoitajien lomituspalvelujen rahoitus
 - o Tuki ei edistä yritysten uudistumista. Se kohdistuu vain tietyille toimialoille, joilla se parantaa yritysten kustannuskilpailukykyä, mutta ei lisäarvoon perustuvaa kilpailukykyä.
- TKI –toiminnan tukeminen (Tekesin avustukset ja lainat yrityksille).
 - o Tuki edistää yritysten uudistumista tki-toiminnan kautta. Se parantaa yritysten lisäarvoon perustuvaa kilpailukykyä.
- Avustukset erityisryhmien asunto-olojen parantamiseksi
 - o Tuki ei edistä yritysten uudistumista eikä kilpailukykyä.
- Kauppa-alusten työvoimakustannustuki
 - o Tuki ei edistä yritysten uudistumista. Se kohdistuu vain tietyille toimialalle, jolla se parantaa yritysten kustannuskilpailukykyä, mutta ei lisäarvoon perustuvaa kilpailukykyä.
- Tuki puuntuotannon kestävyden turvaamiseen eli kestävän metsätalouden ohjelma (ns. Kemera-tuki)
 - o Tuki ei edistä yritysten uudistumista. Se kohdistuu vain tietyille toimialalle, jolla se parantaa yritysten kustannuskilpailukykyä, mutta ei lisäarvoon perustuvaa kilpailukykyä.
- Päästökaupan epäsuorien kustannusten kompensatiotuki
 - o Tuki ei edistä yritysten uudistumista. Se kohdistuu vain tietyille toimialoille, jolla se parantaa yritysten kustannuskilpailukykyä, mutta ei lisäarvoon perustuvaa kilpailukykyä.
- Uusiutuvan energia ja uuden energiateknologian investointituki, hallituksen kärkihanke
 - o Tuki edistää yritysten uudistumista ja uusien teknologioiden markkinoille pääsyä. Se parantaa yritysten lisäarvoon perustuvaa kilpailukykyä.
 - o Tuki päättyy vuonna 2018.
- Energiatuki (investointituki)
 - o Tuki edistää yritysten uudistumista ja uusien teknologioiden markkinoille pääsyä. Se parantaa yritysten lisäarvoon perustuvaa kilpailukykyä.
- Maatalouden energiaveron palautus
 - o Tuki ei edistä yritysten uudistumista. Se kohdistuu vain tietyille toimialalle, jolla se parantaa yritysten kustannuskilpailukykyä, mutta ei lisäarvoon perustuvaa kilpailukykyä.
- Palkkatuki (yrityksissä työskenteleville)
 - o Tuki ei edistä yritysten uudistumista. Se parantaa tukea saavien yritysten kustannuskilpailukykyä, mutta ei lisäarvoon perustuvaa kilpailukykyä.

Budjetin tulopuolen tuet

- Teollisuuden, kasvihuoneiden ja konesalien alempi sähköverokanta
 - o Tuki ei edistä yritysten uudistumista. Se kohdistuu vain tietyille toimialoille, joilla se parantaa yritysten kustannuskilpailukykyä, mutta ei lisäarvoon perustuvaa kilpailukykyä.
 - o Kaivostoiminnalla vastaava tuki v.2017 alkaen.
 - o Tuki vaikuttaa energiaintensiivisten yritysten veronpalautuksen suuruuteen.
 - o Päästökaupparektorilla tuen tarkoitus on vähentää päällekkäistä ohjausta (päästökauppa ja verotus)
- Irtaimen käyttöomaisuuden hankintamenon poistamiseen sisältyvä verotuki
 - o Tuki ei edistä yritysten uudistumista. Se parantaa yritysten kustannuskilpailukykyä, mutta ei lisäarvoon perustuvaa kilpailukykyä.
- Dieselpolttoaineen normia alempi verokanta (josta vähennetty henkilöautojen käyttövoimaverosanktio)

- Tuki ei edistä yritysten uudistumista. Se parantaa yritysten kustannuskilpailukykyä, mutta ei lisäarvoon perustuvaa kilpailukykyä.
- Työkoneissa käytetyn kevyen polttoöljyn liikenteen polttonesteitä alempi verokanta
 - Tuki ei edistä yritysten uudistumista. Se parantaa yritysten kustannuskilpailukykyä, mutta ei lisäarvoon perustuvaa kilpailukykyä.
- Turpeen normia alempi verokanta
 - Tuki ei edistä yritysten uudistumista. Se parantaa yritysten kustannuskilpailukykyä, mutta ei lisäarvoon perustuvaa kilpailukykyä.
 - Turpeen verotaso vaikuttaa metsähankkeen tuotantotukeen.
- Yhdistetyn sähkön ja lämmön tuotannon (CHP) puolitettu CO₂-vero
 - Tuki ei edistä yritysten uudistumista. Se parantaa yritysten kustannuskilpailukykyä, mutta ei lisäarvoon perustuvaa kilpailukykyä.
 - Tuki vaikuttaa energiaintensiivisten yritysten veronpalautuksen suuruuteen.

Verojärjestelmän varaukset

Yrityksillä on mahdollisuus tehdä verotuksessaan joitakin varauksia, joilla yritykset voivat pienentää verotettavaa tuloaan siitä, mitä se jaksottamisen pääsääntöjen mukaan olisi. Verotuksen varaukset on tarkoitettu tuloksen tasaamiseen yli ajan ja tuleviin riskeihin varautumiseen. Varauksista on katsottu aiheutuvan verotukea, koska niiden avulla verotuksen ajoitusta voidaan siirtää jaksottamisen pääsääntöjen mukaista verotuksen ajankohtaa myöhemmäksi.

Käytännössä varaukset ovat eri tavoin ja eri perustein toteutettuja veron maksua myöhentäviä säännöksiä, jotka on kohdennettu rajatulle verovelvollisjoukolle. Yritykselle varauksesta syntyvä viimekätinen taloudellinen hyöty on verojen maksun myöhentymiseen liittyvä korkohyöty. Varaus voi myös vahvistaa voitollisten yritysten kassavirtaa alkuvuosina supistamalla maksettavien verojen määrää. Yritystukiluonteisia verotuksen varauksia ovat:

- Toimintavaraus, EVL 45a §
- Takuuvaraus, EVL 47 §
- Asuintalovaraus (846/1986)
- Eläkevakuutusyhtiöiden yms. lisävakuutusvastuuta varten tekemä varaus, EVL 48a §
- Luottotappiovarauksen vähennyskelpoisuus, EVL 46 § 1mom
- Tasoitusmäärä , EVL 8 § 1. Mom. 10 k

Suuri osa nykyisistä varauksista ja muista tuloksentasauskeinoista on perua 1990-luvun alun verouudistuksia edeltävältä ajalta, jolloin tuloksentasauskeinojen mahdollistavien rakenteiden rooli verojärjestelmässä oli suuri. Näiden rakenteiden ja muiden verotukien takia efektiivinen yritysveroaste vaihteli 1980-luvulla voimakkaasti toimialan, yrityksen koon, iän, pääomarakenteen sekä liiketoiminnan kasvun mukaan.

Veropolitiikan linja muuttui 1990-luvun alun verouudistuksissa. Yritysverotuksessa pääperiaatteeksi omakuttiin laajan veropohjan ja matalan verokannan periaate. Tämän arvioitiin tukevan taloudellista kasvua pienentämällä allokatiivääristymiä toimialojen, erilaisten yritysten ja rahoitusmuotojen välillä. Uuden linjan mukaisesti valtaosa yritysverotuista karsittiin 1990-luvun verouudistuksissa pois. Samalla verotuksen varausten roolia pienennettiin ja niitä alettiin säännellä tarkemmin.

Nykyään varausten rooli on koko yritysverojärjestelmän näkökulmasta pieni. Varausten käyttöä myös säännellään tarkasti. Matalan yhteisöverokannan takia varausten käyttöön liittyvä vero- tai korkosäästö yrityksille on pienempi kuin takavuosina, mikä on voinut vähentää tuloksentasausvarauksiin liittyviä kasvua tukevia vaikutuksia. Varaukset eivät myöskään paranna alkuvaiheessa tappiolla olevien nuorten innovatiivisten yritysten kassavirta-asemaa. Varaukset myös monimutkaistavat verotusjärjestelmää ja aiheuttavat hallinnollisia kustannuksia sekä verovelvollisille että Verohallinnolle. Tämän lisäksi varaukset kohdistuvat valikoituille yritysjoukoille, mistä aiheutuu epäneutraalisuutta esimerkiksi erilaisten yritysmuotojen ja eri toimialoilla toimivien yritysten välille. Toisaalta valikoitujen yritysjoukkojen tukemiseen voi liittyä omia erityiskysymyksiään, joita on perusteltua tarkastella arvioitaessa verotuksen varausten merkitystä osana yritystuki- ja yritysverojärjestelmää.

Yhteenveto - tukien uudelleenkohdentaminen

- Nykyinen yritystukijärjestelmä ei tue kansantalouden pitkän aikavälin tuottavuutta ja siten talouskasvua optimaalisesti. Vain noin 10 prosenttia tukien kokonaismäärästä edistää yritysten uudistamista.
- Tukiin tehtävät muutokset tulisi tehdä asteittain pitkällä aikajänteellä, jotta yritykset kykenevät ennakoidaan muutoksia.
- **Yritystukijärjestelmän painopistettä tulisi siirtää yrityssektorin pitkän aikavälin tuottavuutta edistävään suuntaan.** Muutos tulisi toteuttaa asteittain pitkällä aikavälillä. Pitkän aikavälin tuottavuutta edistäviä yritystukia ovat tuet, jotka kannustavat yrityksiä kehittämään uutta osaamista ja ottamaan käyttöön edistyksellisimpiä tuotantotapoja ja -välineitä.

7. Jatkoselvitysten tarve

Selvitystyön aikana on tullut selväksi, että kaikkia yritystukijärjestelmään liittyviä näkökulmia ei ole mahdollista käydä läpi lyhyessä ajassa. Jatkoselvityksiä on syytä tehdä erityisesti yritystukien vaikuttavuuden arvioinnin edistämisen osalta. Olisi myös hyvä tarkastella yhteisöverotuksen erilaisten varausten tarkoituksenmukaisuutta nykyisessä toimintaympäristössä.

Kokonaisuudessaan yritystukien kokonaistarkastelu olisi hyvä tuoda säännöllisin väliajoin hallituksen tarkasteltavaksi, jotta tukia voidaan kohdentaa tehokkaammin talouskehitystä tukevaan suuntaan.

Yritystukien vaikuttavuuden arvioinnin kehittäminen

Tietopohja yritystukien todellisista vaikutuksista talouskasvuun on heikko. Tukijärjestelmän pitkän aikavälin kehittämisen tueksi yritystukien empiiristä vaikuttavuustutkimusta tulisi lisätä merkittävästi. Aineiston saatavuus on keskeinen edellytys korkealaatuisille vaikuttavuustutkimuksille.

Ehdotuksia jatkotoimiksi:

- Tehdään virkatyönä selvitys Tilastokeskuksen yritystukitietokannan laajentamiseksi (ml. verotuet), ottaen huomioon käynnissä olevat hankkeet. (Työryhmä TEM + VM + Tilastokeskus + muut. Yritystukineuvottelukunta toimii ohjausryhmänä).
- Tehdään tutkimus tukien kohdentumisesta yritysکوhtaisesti tukikumulaation ja mahdollisten päällekkäisten ja/tai eri suuntaan ohjaavien tukien kartoittamiseksi.

- Selvitetään suurimpien kustannusperusteisten tukien vaikutuksia globaaliin kilpailukykyyn ja kuvataan kansainvälinen kilpailu- ja markkinatilanne tukien tarpeellisuuden, tukikriteerien ja optimaalisten tukitasojen määrittämiseksi.
- Selvitetään, ovatko huoltovarmuustavoitteilla perustellut tuet kustannustehokkaita keinoja huoltovarmuuden varmistamiseksi ja mitkä olisivat vaihtoehtoisia politiikkatoimia tavoitteen saavuttamiseksi.

Selvitys verotuksen varausten tarkoituksenmukaisuudesta

Erilaisista yritystukien luonteisista varauksista verotuksessa käynnistetään selvitys. Selvityksen tavoitteena on arvioida verotuksen varausten tarkoituksenmukaisuutta yritystukijärjestelmän tavoitteiden sekä tuottavuutta ja kasvua tukevan verojärjestelmän näkökulmasta. Selvityksessä tarkasteltavat varaukset ovat: Toimintavaraus, EVL 45a §; Takuuvaraus, EVL 47 §; Asuintalovaraus (846/1986); Eläkevakuutusyhtiöiden yms. lisävakuutusvastuuta varten tekemä varaus, EVL48a §; Luottotappiovarauksen vähennyskelpoisuus, EVL 46 § 1 mom; ja Tasoitusmäärä, EVL 8 § 1. Mom. 10 k.

Tuki	MEUR 2017 TA	EU valtion- tuki	Vast. min.	Tavoite: Päätaavoite ja muut tavoitteet joita tuki toteuttaa. Mitä markkinapuutetta tuki korjaa.	Milloin ja miksi tuki on otettu käyttöön? Vuosi.	Tukimekanismi. Miten tuen on ajateltu toimivan.	Kohdentuminen: - Mihin tukea myönne- tään: käyttöpääoma, investointi, toiminnan kehittäminen, tuotan- to/käyttö, tk-toiminta. - Tukimuoto: avustus jne. -Kenelle tuki kohdentuu	Muuta huomioitavaa, kuten esim päätetyt muu- tokset
TKI-TOIMINTA JA KANSAIN- VÄLISTYMINEN								
TKI –toiminnan tukemi- nen (Tekesin avustukset yrityksille). Tukiohjelmat: tuki tutkimus- ja kehittämishank- keisiin, tuki nuorille innovatii- visille yrityksille, tuki pk- yritysten innovaatiotoimin- taan, tuki innovaatioklusteri- en toimintaan ja investoin- teihin, tuki tutkimusinfra- rakentamiseen ja uudistami- seen	152	107	TEM	Päätaavoite: Yritysten ja mui- den yhteisöjen TKI-toiminnan lisääminen ja pitkällä aikavälil- lä kansantalouden tuottavuu- den nostaminen. Ilman tukea TKI-toimintaan ei kanavoituisi kansantalouden kannalta riittävän paljon yksityisiä resursseja (positiivi- set ulkoisvaikutukset).	Tuet olleet käytössä jo ennen Tekesin perustamista 1983. TKI-toimintaa tukemalla tavoii- tellaan elinkeinoelämän uu- distumista, yritysten lisäar- voon perustuvan kansainväli- sen kilpailukyyn kehittymistä ja sitä kautta yritysten kasvua, työllistymisen paranemista ja talouden kasvua. Tuet eivät ole suhdannetukea, eivätkä kompensaatiota.	Tuki kannustaa innovaatio- toimintaan, ulkopuolisen osaamisen hyödyntämi- seen sekä tutkimusorgani- saatioiden ja yritysten väliseen yhteistyöhön. Innovaatiotoiminnan kaut- ta vaikuttaa elinkeinoelä- män uudistumiseen ja pitkällä aikavälillä tuotta- vuuden kasvuun. Osaami- sen leviämisen kautta tuella on ulkoisvaikutuksia.	TKI-toiminta. Tukimuo- toina avustukset ja lainat. Tuensaajina pääasiassa kansainvälistymällä kas- vua hakevat yritykset.	Avustusvaltuuden leikattu noin puoleen 2012 tasoon verrattuna.
Lainat TKI-toimintaan (Tekes)	147	107	TEM	Yritysten ja muiden yhteisöjen TKI-toiminnan lisääminen ja pitkällä aikavälillä kansanta- louden tuottavuuden nosta- minen. Ilman tukea TKI-toimintaan ei kanavoituisi kansantalouden kannalta riittävän paljon yksityisiä resursseja (positiivi- set ulkoisvaikutukset).			Laina eli palautuva tuki. Tuensaajina pääasiassa kansainvälistymällä kas- vua hakevat yritykset.	

Pääomasijoitus alkavien yritysten pääomasijoitustoimintaan (Tekes)	20	107	TEM	Korkean riskin liiketoiminnan rahoituksen saatavuuden helpottaminen ja pitkällä aikavälillä kansantalouden tuottavuuden nostaminen. Taustalla markkinoiden epä-täydellinen tieto	Otettu käyttöön 2014	Yhtiö luopuu yksityissijoittajan hyväksi osaksi rahaston tuottoja.	Oman pääoman ehtoinen sijoitus. Rahastosijoitus ja mahdollinen tuotto palautuu yhtiölle. Kohdentuminen: alkaviin yrityksiin sijoittavat pääomarahastot. Pääomasijoitusten avulla nuoret yritykset pystyvät toteuttamaan kehitys- ja kasvusuunnitelmiaan.	
Kansainvälistymisavustus yritysten yhteishankkeisiin (valtuus)	1	107	TEM	Viennin kasvattaminen uusilla ja olemassa olevilla markkinoilla	Ollut käytössä jo ennen Suomen EU-jäsenyyttä.		Tukimuoto: avustus.	
Finnpartnership -liikekumppanuusohjelma		107	UM	Kehitysyhteistyö. Tukeen sisältyy liiketoiminnan kehittämisenäkökulma ja suomalais-ten yritysten pääsyn kehittyville markkinoille edistäminen.				
Eteläisen Afrikan alueellinen innovaatiotukihanke		107	UM	Kehitysyhteistyö. Tukeen sisältyy liiketoiminnan kehittämisenäkökulma ja suomalais-ten yritysten pääsyn kehittyville markkinoille edistäminen.				

LIIKENNE (ELINKEINOPOLIIT- TISET ERITYISOIMET) Kauppa-alusten työvoim- makustannustuki	101	107	LVM	Huoltovarmuuden turvaami- nen.	Oletettu käyttöön 1992. Perus- tuu lakiin: Laki meriliiken- teessä käytettävien alusten kilpailukyyn parantamisesta 21.12.2007/1277	Tuki alentaa miehistökus- tannuksia ja lisää suoma- laisten alusten kilpailuky- kyä. Tuen kohteena sosiaalitur- va ja henk.koht. Tulovero- tus, mitkä vaikuttavat tuen suuruuteen. Tavoitteeneseen pyritään ulkomaanliikenteessä käy- tettävien alusten kustan- nuksia alentamalla.	Kohdentuminen: varus- tamot, rahtialukset ja matkustaja-alkuset ml matkustajapalvelut. Varustamoille palautte- taan kauppa-alustukena niiden maksamia välillisiä työvoimakustannuksia (mm. ennakonpidätys ja eläkevakuutusmaksu). Tukimuoto: avustus.	
Laivanrakennuksen in- novaatiotuki	-	107	TEM					Kansainvälisen kilpailuym- päristön vuoksi tuki on merkittävä laivanrakennuk- sen toimialalle.
Saimaan luotsauksen hintatuki	4	107	LVM	Saimaan alueen luotsauksen turvaaminen	Liian korkean luotsausmak- sun estämiseksi ja palvelun saatavuuden turvaamiseksi Finnpiilot Pilotage Oy:lle maksetaan korvaus luotsauk- sesta Saimaan kanavalla. Yleisen luotsausmaksun ja Saimaan luotsausmaksun välistä erotusta korvataan siten, että se on enintään Saimaan alueen alijäämän suuruinen.	Hintatuki luotsauspalveluja tuottavalle yhtiölle. Makse- taan toteutuneiden kus- tannusten perusteella.	Kohdentuminen: Finnpi- lot Pilotage Oy. Tuen muoto: avustus.	Kannattamattoman toi- minnan tuki yhtiölle. SGEI- tuki eli julkisen palvelun velvoite.

UUSIUTUVA ENERGIA	Energiatuki (investointituki)	35	107	TEM	Uusiutuvan energian tuotannon tai käytön lisääminen, energiatehokkuus, energian säästö, energian tuotannon tai käytön ympäristöhaittojen vähentäminen (ml. uuden energiateknologian edistäminen). Markkinat (tai muut olemassa olevat ohjaukset) eivät ota riittävästi huomioon fossiilisten polttoaineiden negatiivisia ulkoisvaikutuksia tai uusien teknologioiden kehittämisen positiivisia ulkoisvaikutuksia.	Otettu käyttöön 1990-luvulla. Tuki on otettu käyttöön vauhdittamaan uuden energiateknologian investointeja. Ei ole kyse suhdan- netuudesta tai kompensaatios- ta.	Investointituella alennetaan uusiutuvan energian investointikustannuksia, jotta sen kilpailukyky paranee suhteessa fossiilisiin investointeihin. Myös energiatehokkuus-hankkeissa hankkeiden kannattavuutta parannetaan, jotta investoitaisiin. Vain vapaaehtoisia hankkeita, joissa tuella on käynnistävä vaikutus tuetaan. Uuden teknologian osalta korkeammalla tukitasolla kompensoidaan myös ylimääräisiä riskejä.	Investointituki. Tukimuoto: avustus. Kohdentumisen: yrityksille, kunnille ja muille yhteisöille. Ei asunto-osakeyhtiöille, asuinkiinteistöille tai maataloille.	Tuulivoiman osalta kiintiö täynnä eli järjestelmä sulkeutuu. Tuki on osittain otettu käyttöön.
Uusiutuvan energian tuotantotuki		273	107	TEM	Uusiutuva energia (Komission sitovat velvoitteet 2020). Markkinat (tai muut olemassa olevat ohjaukset) eivät ota huomioon fossiilisten polttoaineiden negatiivisia ulkoisvaikutuksia tai uusien teknologioiden kehittämisen positiivisia ulkoisvaikutuksia riittävästi. Eli yritysten optimi on erisuuri kuin yhteiskunnan optimi. Osittain sähkön tuotannon monipuolistaminen ja omavaraisuuden parantaminen	2011. Komission sitovat velvoitteet. Kyse ei ole suhdan- netuudesta tai kompensaatios- tiost.	Tuella kompensoidaan uusiutuvan energian korkeampia kokonaistuotantokustannuksia (erityisesti investointikustannukset) fossiilisiin energialähteisiin verrattuna. Tarkoituksena tehdä uusiutuvan energian tuotantomuodoista fossiilisia kannattavampia.	Tukea myönnetään uusiutuvaan sähköntuotantoon €/MWh syöttöpreemiona tavoitehinnan ja sähkön markkinahinnan välisen erotuksen perusteella. Kohdentuminen: sähkön tuottajat. Tukimuoto: avustus.	Tuulivoiman osalta kiintiö täynnä eli järjestelmä sulkeutuu. Tuki on osittain otettu käyttöön.

LNG-terminaalien investointituki	0	107	TEM	LNG:n saatavuuden parantaminen erityisesti meriliikenteelle ja raskaalle maantielikenteelle. Tavoitteena vähentää liikennesektorin päästöjä. Lisäksi kaasumarkkinoiden kilpailun lisääminen sekä osittain maakaasun jakelun ja saannin turvaaminen	2013. osana rikkidirektiivin negatiivisten vaikutusten kompensointia.	Tuki pienentää LNG-terminaalien investointikustannuksia, jotta niiden taloudellinen kannattavuus on riittävä. Ilman tukea, yksittäisen terminaalirytyksen riskit olisivat liian suuret ja terminaalien käytöstä aiheutuvat kokonaiskustannukset asiakkaille liian suuret.	Investointituki. Tukimuoto: avustus. Kohdentuminen: LNG-terminaalirytykset.	Tukiohjelma oli määrääkainen ja jäljellä on enää maksatukset.
Uusiutuvan energia ja uuden energiateknologian investointituki, hallituksen kärkihanke	40	107	TEM	Uusiutuvan energian tuotannon tai käytön lisääminen, energiatehokkuus, energian säästö, energian tuotannon tai käytön ympäristöhaittojen vähentäminen (ml. Liikenteen biopolttoaineiden uuden energiateknologian edistämisen, demohankkeet)	Otettu käyttöön 2016. Ei ole kyse suhdannetuesta tai kompensaatiosista.	Investointituella parannetaan uusiutuvan energian ja muun uuden energiateknologian hankkeiden kannattavuutta sekä alennetaan uuteen teknologiaan liittyviä riskejä.	Tuki myönnetään hyväksyttäviä investointikustannuksia vastaan. Tukimuoto: avustus. Kohdentuminen: yritysille ja yhteisöille, kuten kunnille. Ei asunto-osakeyhtiöille, asuinkiinteistöille tai maataloilille. Käytännössä vastaava kuin energiatuki mutta on kärkihankkeena haluttu kirjjata omalla momentilla.	Määräaikainen 2016-2018 yht. 100 M€.
Öljyjättemaksulla rahoitettava öljyjätehuolto	1	107	YM	Logistiikkakustannukset	Otettu käyttöön 1987 tukemaan valtakunnallisen öljyjätehuollon järjestämistä. Tuki on kompensoinut valtakunnallisen öljyjätehuollon järjestämisestä aiheutuneita kuluja.	Tukea on annettu silloin, kun voiteloöljyjätteen myynnistä saadut tulot eivät ole kattaneet öljyjätehuollon järjestämisestä aiheutuneita kuluja.	Öljyjätehuollon järjestämiseen liittyvät kustannukset (keräys, kuljetus, varastointi, käsittely). Tukimuoto: avustus.	Kilpailutettu v. 2012. Käynnissä selvitys siitä, miten öljyjätehuolto tulisi jatkossa järjestää (tukena, markkinaehtoisesti tms.). Laki öljyjättemaksusta (894/1986).
Mekongin alueen energia- ja ympäristökumppanuusohjelma		107	UM	Kehitysyhteistyö. Tukeen sisältyy liiketoiminnan kehittämiskokulma ja suomalaisten yritysten pääsyn kehittyville markkinoille edistämisen.				

Eteläisen ja Itäisen Afrikan energia- ja ympäristökumppanuusohjelma	107	UM	Kehitysyhteistyö. Tukeen sisältyy liiketoiminnan kehittämiskokulma ja suomalaisten yritysten pääsyn kehittyville markkinoille edistäminen.	Otettu käyttöön 2006. Palkkatukea vastaavaa tukea on myönnetty työntantajille aiemminkin, mutta tuella on ollut eri nimi ja erilaiset ehdot. Julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain (1295/2002) nojalla ajalla 1.1.2003 – 31.12.2005 työntantajalle voitiin myöntää työllistämistukea ja yhdistelmätukea. Työmarkkinatuki- ja työllistämistukiudistukset tulivat voimaan 1 päivänä tammikuuta 2006. Tällöin työntantajalle myönnettävä työllistämistuki ja yhdistelmätuki yhdistettiin palkkatueksi. Ennen vuotta 2003 työntantajille voitiin myöntää työllisyylain ja -asetuksen nojalla työllistämistukea. Palkkatukea vastaavaa tukea on myönnetty työntantajille aiemminkin, mutta tuella on ollut eri nimi ja erilaiset ehdot. Julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain (1295/2002) nojalla ajalla 1.1.2003 –	Jos työttömän työnhakijan ammatillisessa osaamisessa on puutteita tai hänen tuottavuutensa on alentunut vamman tai pitkäaikais-sairaudesta, palkkatukea voidaan myöntää kaikille työntantajille lukuun ottamatta valtion virasto- ja laitoksia. arvio yksityisen sektorin Vuonna 2016 palkkatukeen yhteensä 152,66 milj. euroa, josta yrityksille arvioidaan kohdistuvan noin 79 milj. euroa. Tukimuoto: avustus.	Kohdentuminen: työntantajalle palkatusta aiheutuviin palkkaus-kustannuksiin. Tuen määrä on 30, 40 tai 50 % palkkauskustannuksista. Palkkatukea voidaan myöntää kaikille työntantajille lukuun ottamatta valtion virasto- ja laitoksia. arvio yksityisen sektorin Vuonna 2016 palkkatukeen yhteensä 152,66 milj. euroa, josta yrityksille arvioidaan kohdistuvan noin 79 milj. euroa. Tukimuoto: avustus.	Eduskunnassa käsittelyssä HE 209/2016, jossa esitetään mm. palkkatukeen muutoksia. Muutosten on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2017. Tukea kehitetään aktiivisempaan suuntaan. Tuleva maakuntaudistus tuonee muutoksia.
TYÖLLISYYS- JA ALUEPOLI-TIIKKA Palkkatuki (yrityksissä työskenteleville)	30	107	Tavoitteena edistää työttömän työnhakijan ammatillista osaamista ja työllistymistä avoimille työmarkkinoille.	TEM	Eduskunnassa käsittelyssä HE 209/2016, jossa esitetään mm. palkkatukeen muutoksia. Muutosten on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2017. Tukea kehitetään aktiivisempaan suuntaan. Tuleva maakuntaudistus tuonee muutoksia.		

Starttiraha	14	107	TEM	Edistää työllistymistä ja uuden yritystoiminnan syntyä	<p>31.12.2005 työnantajalle voitiin myöntää työllistämistukea ja yhdistelmätukea. Työmarkkinatuki- ja työllistämistukiudistukset tulivat voimaan 1 päivänä tammikuuta 2006. Tällöin työnantajalle myönnettävä työllistämistuki ja yhdistelmätuki yhdistettiin palkkatueksi.</p> <p>Ennen vuotta 2003 työnantajille voitiin myöntää työllistämistukea ja -asetuksen nojalla työllistämistukea.</p>	Starttiraha madaltaa kynnystä yritystoiminnan aloittamiseen turvaamalla yrittäjäksi ryhtyvän toimeentuloa yritystoiminnan käynnistämisen ja vakiinnuttamisvaiheessa	Kohdentuminen: yrittäjäksi ryhtyvä henkilöasiakas. Starttirahan enimmäiskesto on 18 kuukautta ja määrä perustuu (peruspäivärahan suuruuden) korotettuna enintään 60 prosentin lisäosalla. Tukimuoto: avust.	Eduskunnassa käsitellyssä HE 209/2016, jossa esitetään muutoksia mm. starttirahaan. Muutosten on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2017. Tiedoksi myös, että maakuntauudistusta ja kasvu- ja palvelukokonaisuutta valmistellaan tässä vaiheessa kovalla kireellä (mm. kasvupalvelu- ja aluekehittämislaki, uusittu laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta, rahoituslaki). Siihen liittyen starttiraha ja palkkatuki siirtyy todennäköisesti osaksi rahoituslakia ja startista ilmeisesti tulee yritystoiminnan käynnistämistuki. Mutta nämä asiat ovat vielä avoimia.
-------------	----	-----	-----	--	---	---	---	--

Kuljetustuki	5	107	TEM	Alentaa syrjäisten ja harvaan asuttujen alueiden yritystoiminnalle keskimääräistä pidemmistä kuljetusmatkoista aiheutuvia lisäkustannuksia ja siten ylläpitää ja lisää yritystoimintaa näillä alueilla	Otettu käyttöön 1982. Tuella kompensoidaan syrjään ja harvaan asuttujen alueiden pk-yrityksille niiden valmistamien tuotteiden pitkistä kuljetusmatkoista aiheutuvia kuljetuskustannuksia.	Toimintatuki kustannusten perusteella. Kohdentuminen: yritykset. Tukimuoto: avustus.	
Lentoasemaverkon ulkopuolisten lentoasemien valtiotuet	1	107	LVM	Alueellisten lentoyhteyksien ja saavutettavuuden turvaaminen	Tuki myönnetään lentoliikenteen valtiontukuosuuntavii-vojen mukaisesti	Investointituki. Tukimuoto: avustus. Kohdentuminen: lentoasemat.	
MAA- JA METSÄTALOUS							
Tuki puuntuotannon kestävyyden turvaamiseen eli kestävän metsätalouden ohjelma (ns Kemera-tuki)	56	107	MMM	Metsien kasvuun ja käytön edistäminen (puun tarjonnan lisääminen). Kestävän metsätalouden määräaikaisen rahoituslain (34/2015) 1 § toteutetaan, että tuen tarkoituksena on: lisätä metsien kasvua, pitää yllä metsätalouden tieverkkoa, turvata metsien biologista monimuotoisuutta ja edistää metsien sopeutumista ilmastonmuutokseen. Metsien kasvuun lisäämisellä edistetään samalla hiilensidontaa, joka on yksi toimenpiteiden ilmastonmuutoksen hillinnässä. Lisäksi tuella edistetään suometsien vesiensuojelutoimenpiteiden tekemistä, joiden avulla pyritään estämään muun muassa kiintoaineen kulkeutumisesta aiheutuvia haittoja.	Voimassaoleva tukijärjestelmä astui voimaan 1.6.2015. Ei ole suhdannetuki. Ympäristötuen osalta kompensoidaan tukisopimuksen aikana menetetyksi arvioituja puunmyynnistä saatavia tuloja. Metsäluonnon hoitohankkeiden tuella edistetään monimuotoisuutta. Yleensä tuettavien toimenpiteiden rahoitusehtojen ohjaava vaikutus kohdistuu metsätalouden haitallisten ulkoisvaikutusten minimoimiseen (esim. suometsän hoitohankkeiden vesiensuojelutoimet, metsänteiden linjauksissa otetaan huomioon ympäristövaikutukset).	Tuki tekee määritellyistä työlajeista ja toimenpiteistä taloudellisesti kannattavampia, jolloin toimenpiteitä toteutetaan määrällisesti enemmän kun ilman tukea. Tuki myönnetään joko toteutuneisiin kustannuksiin perustuen tai euromääräisenä tukena. Toteutuneista kustannuksista kompensoitaisiin tuella vain osa, jonka suuruus vaihtelee työlajeittain. Koska valtiotuki kattaa vain osan toimenpiteiden kokonaiskustannuksista, tuki edistää myös metsänomistajien omaa panostusta metsänhoito- ja metsänperusrannustoihin.	Tuen sisältö tulnee muuttamaan seuraavalla ohjelmakaudella.

Maaseutuelinkeinotoiminnan korkotuki	14	42	MMM	Maatilojen kilpailukyvyyn ja investointien kannattavuuden edistäminen. Samalla maatalouden tuottavuus ja kannattavuus paranevat. Aloitustuen tavoitteena on vähentää taloudellista riskiä, parantaa toiminnan kehittämismahdollisuuksia ja saada alalle uusia yrittäjiä. Samalla voidaan ohjata tiloja investoimaan toimiviin ja kestäviin ratkaisuihin sekä yhteisinvestointeihin silloin, kun se on taloudellisesti tai hankeen tehokkaan toteutuksen kannalta tarkoituksenmukaista.	Sisältää eri aikaan käyttöön-otettuja korkotukijärjestelmiä.	Luototusta	Investoinnit ja tilanpidon aloittaminen. Kohdentuminen: maatalousyrittäjät ja maatalousyrittäjiksi ryhtyvät. Aloitusten tavoitteena on nuorten yrittäjien tukeminen, jotta niiden suhteellinen osuus säilyisi. Tukimuoto: korkotuki.	
Valtionapu maaseudun elinkeinojen kehittämiseen	5	107	MMM	Kilpailukyvyyn parantaminen, markkinaosuutuneisuus, yrittäjyyden edistäminen, innovointi sekä maatalousympäristön parantaminen.	Otettu käyttöön jo ennen EU-jäsenyyttä.	Neuvonnan avulla tuetaan liike toiminnan edellytyksiä.	Tukimuoto: avustus. Kohdentuminen: järjestöt.	
Kansallinen ruokaketjun kehittäminen	4	42	MMM	Kotimaisen ruoan kysynnän ja markkinaosuuden edistäminen. Ruokaketjun toiminnan edistämisestä annettu valtioneuvoston asetus (VNA 680/2014) mukaisesti ruokaketjun kehittämis-, tiedotus- ja menekin edistämistöimien toteuttamiseen liittyvien hankkeiden avustuksiin sekä muihin erityisavustuksiin, jotka edistävät kotimaisen ruoan osuuden kasvattamista, sekä toteuttavat ruokapoliittisen selonteon ja elintarviketurvallisuusselon-teen tavoitteita.	Otettu käyttöön 1997	Tuella edistetään ja kehitetään koko ruokaketjua vastuullisesti alkutuotannosta kuluttajille asti. Hankkeiden ja hankintojen avulla edistetään ruokaketjun kikyä, läpinäkyvyyttä ja vastuullista toimintaa kuluttajalähtöisesti.	Kohdentuminen: järjestöt, yhdistykset, yritykset ja muut yhteisöt voivat hakea ruokaketjun toiminnan kehittämiseen tarkoitettua avustusta laajoihin ja valtakunnallisiin hankkeisiin. Tukimuoto: avustus tai hankinta.	

Eräät metsätalouden valtion-avut	1				Ollut käytössä ainakin 15 vuotta.	Rahoitusta voivat hakea ne tahot, jotka perustavat metsäpuiden siemenviljelyk-vara-alan yleishyödylliset yhteisöt.	Tukea saa käyttää siemenviljelysten perusamiskustannuksiin (ei kuitenkaan maanhankintaan). Kohdentuminen: metsäpuiden siemenviljelyä harjoittavat tahot kuten Suomen metsäyhdistys ry ja Työtehoseura. Tukimuoto: yleisavustus tai erityisavustus.	Nimi muututtunut v 2016 alkaen eräät luonnonvara-talouden valtionavut.
ASUNTORAKENTAMINEN								
Valtion korkotuki ja takaus sosiaalista vuokra- ja asumisoikeusasuntotuotantoa varten otetuille lainoille	5	107	YM	Tavoite: Kohtuuhintaisten vuokra- ja asumisoikeusasuntojen tuottaminen pienituloisille kotitalouksille suurille kasvuseuduille. Markkinapuu-te: Kasvuseuduille ei markkin-naehtoisesti synny riittävästi kohtuuhintaisia asuntoja. Tavoitteena on paitsi yhteiskunnallisen eriarvoistumisen ehkäiseminen, myös kasvuseuduilla toimivien yritysten työvoinnan saannin turvaaminen ja siten kilpailukykyisen toimintaympäristön luominen yrityksille.	Otettu käyttöön 2002 em. ongelman poistamiseksi. Ei suhdannetuki eikä kompensatio.	Yritys saa valtiolta tukea vastineeksi siitä, että asunnot ovat 40 vuotta kohtuuvuokraisia ja asukkaat valitaan sosiaalisin perustein (tuki kanavoituu asukkaiden hyväksi edullisempien vuokrien muodossa).	Kohdentuminen: investointi. Tukimuoto: korkotuki ja valtion täytetäkaus.	SGEI - Osa asumisen tukien määräästä on arvioita, sillä tässä vaiheessa vuotta ei vielä tiedetä, mikä tulee olemaan vuoden aikana maksettavien tukien määrä.
Käynnistysavustus valtion tukemien vuokra-asuntojen rakentamiseen	20	107	YM	Sama kuin yllä (avustus on lisätuki korkotukea ja takauksen saaville hankkeille)	Tukea myönnetty vaihteluvin määrin vuodesta 2008 alkaen em. ongelman poistamiseksi. Jossain määrin suhdanneluonteinen (rakennusala). Ei kompensatio menetetyistä etuudesta tai kv. muutoksesta.	Sama kuin yllä	Kohdentuminen: investointi. Tukimuoto: avustus	SGEI

Avustukset erityisryhmien asunto-olojen parantamiseksi	130	107	YM	Tavoite: Kohtuuhintaisten ja laadukkaiden asuntojen tuottaminen erityistä tukea asumisessaan tarvitseville ryhmille, kuten vammaisille ja vanhuk- sille. Markkinapuute: Näille ryhmille ei markkinaehtoisesti tuoteta riittävän paljon koh- tuvuokraisia ja laadukkaita asuntoja eri puolille maata.	Otettu käyttöön 2005 em. ongelman poistamiseksi (samaa aikaa RAY vähensi merkittävästi omia avustuk- siaan ko. tarkoitukseen). Ei suhdannetuki eikä kompen- saatio.	Tuella katetaan niitä erityisiä tila- tai varusteratkaisuja, joita erityisryhmille tarkoite- tuissa asunnoissa tarvitaan.	Kohdentuminen: inves- tointi. Tukimuoto: avustus	SGEI
Valtion myöntämiin aravalai- noihin liittyvät avustukset	3	107	YM	Tavoite: Väestötään vähene- villä alueilla sijaitsevien, asun- tojen vajaakäytöstä kärsivien vuokratuloheijon talouden tervehdyttäminen tai toimin- nan hallittu alasajo. Markkina- puute: Asuntojen vajaakäyttö muodostaa riskin talojen omistajien, asukkaiden ja valtion (aravalainan myöntäjä) kannalta.	Tuki käyttöön 2006 em. ongelman poistamiseksi. Ei suhdannetuki eikä kompen- saatio menetetyistä etuu- desta tai kv. muutoksesta.	Avustuksilla tavoitellaan vuokratuloheijon toi- minnan saamista kannatta- vaksi tai tuetaan toiminnan hallittua alasajoa.	Kohdentuminen: Toimin- nan kehittäminen. Raken- nusyhtiöt. Tukimuoto: avustus, akordi (ja laina- ehtojen lievennykset)	SGEI
Valtion takaus vuokra- asuntojen rakentamista var- ten otetuille lainoille		107	YM	Tavoite: Vuokra-asuntojen tuottaminen kasvukeskusalu- eille. Markkinapuute: Kasvu- keskuksissa on pulaa kohtuu- hintaisista vuokra-asunnoista.	Otettu käyttöön 2008 em. ongelman poistamiseksi. Ei suhdannetuki eikä kompen- saatio menetetyistä etuu- desta tai kv. muutoksesta.	Lainalle myönnetään valtion takaus vastineeksi siitä, että asunnot ovat vähintään 20 vuotta vuokratuloheijon.	Kohdentuminen: Inves- tointi. Tukimuoto: Valtion täyte- takaus	SGEI

VEROTUET LIKENNE (valmistevero)		461			<p>Laskennallisen verotuen tavoitteenä on pitää hyötyliikenteen (kuorma-autot, bussit, pakettiautot) kustannukset kohtuullisina, samalla kun muun liikenteen polttoaineverot on korkeammalla tasolla. Muun liikenteen (joka ei ole verotuen piirissä) osalta on haluttu tehdä vahvempaa ympäristöohjausta ja kerätä näin lisää verotuloja.</p>		<p>Liikenteen polttonesteiden verotaso määräytyvät energiasäällön, hiilidioksidipäästöjen sekä lähipäästöjen perusteella. Dieselöljyn ja sitä korvaavien biopolttoaineiden energiasäätöerot on säädetty alemmaksi kuin niiden ominaisuudet edellyttävät ja siten niille katsotaan syntyväksi verotukea. Henkilöautojen osalta verotuki kompensoidaan vuotuisesti maksettavalla ajoneuvoveron käyttövaimaerolla, joka on määrätty verosanktioksi ja mitoitettu niin, ettei henkilöauton keskimääräisellä vuosittaisella ajosuoritteella verotukea niiden osalta kokonaisuutena katsoen synny. Normiksi verotukilaskennassa on siis katsottu liikenteen polttonesteiden verorakenne, jolloin dieselöljyn valmisteverossa on verotukea esim. moottoribensiinin valmisteveroon verrattuna. Ominaisuuksensa mukaan dieselöljyn valmistevero tulisi litraa kohti olla yli 8 senttiä moottoribensiinin valmisteveroa korkeampi, kun se nyt on lähes 18 senttiä alempi.</p>		<p>Suomessa noin 70 % kullutetusta dieselöljystä kullutetaan hyötyliikenteessä, eli kuljetussektorilla ja julkisessa liikenteessä, joiden kalustoille bensiini ei käytännössä ole vaihtoehtoinen polttoaine. Pitkistä etäisyyksistä huolimatta dieselöljyn vero on Suomessa tällä hetkellä (2016) Euroopan neljänneksi korkein. Tukimuoto: verotuki.</p>	<p>Tukea pienennetty 7,9 snt/l vuonna 2012, jolloin myös dieselhenkilöautojen käyttövoimaveroa alennettiin vastaavasti. Tämän jälkeen tehdyissä liikenteen polttonesteiden veronkorotuksissa tuki pidetty absoluuttisesti saman suuruisena</p>
--	--	-----	--	--	--	--	---	--	--	--

Työkoneissa käytetyn kevyen polttoöljyn dieseliä alempi verokanta	451	VM	Laskennallisen verotuen tavoitteena on tukea paljon työkoneita hyödyntäviä aloja (kuten tietöitä, rakentamista ja maatalous- ja metsätöitä) pienentämällä työkoneiden käyttökuksannuksia verrattuna kustannuksiin, jotka syntyisivät jos työkoneissa käytettäisiin liikennekäytön polttoaineita. Samalla liikennekäytön polttoaineerot ovat korkeammalla tasolla. Muun liikenteen (joka ei ole verotuen piirissä) osalta on haluttu tehdä vahvempaa ympäristöohjausta ja kerätä näin lisää verotuloja.	Työkoneissa käytettyä kevyttä polttoainetta on aina verotettu eri tavalla. Verotueksi on määritelty työkoneiden polttoaineläiden verotaso verrattuna liikenteen polttonesteiden verotasaan. Tämä työko-neiden polttoaineen las- kennallinen taso on sama kuin liikennekäytössä käytettävän dieseliä laskennallinen taso. Die- selöljyn sovelletaan las- kennallista tasoa alemmaa verotasoa. Vaihtoehtoisesti työkoneita voitaisiin käsitellä omana luok- kanaan eikä verrata liiken- teen polttonesteisiin. Esim. energiaverodirektiivi tunnistaa työ-konekäytölle omat verotasot ja myös kansainvälisesti työ- konepolttoaineita verote- taan kevyemmin kuin liikenteen polttonesteitä.	Työkoneiden kustannukset vaikuttavat rakennusalan sekä maa- ja metsätalouden kustannuksiin ja sitä kautta kotimaan hintoihin.	Rakennussektori, maa- ja metsätalous. Tukimuoto: verotuki.	Tuki verrattuna dieseliä nykyiseen verotasaan (ts. siihen että työkoneissa käytettäisiin dieseliä) 235 MEUR ja verrattuna siihen tasoon, jossa dieseliä ei olisi verotukea (liikenteen polttonesteiden veroraken- teen mukainen taso) 444 MEUR
Raideliikenteen sähköntomuus	20	VM	Julkisen liikenteen edistäminen: Raideliikenteen kustannusten alentaminen	Verottomuus	Raideliikenne. Tukimuoto: verotuki.		
Taksien autoverohuojon- nus	9	VM	Taksiliikenteen ajoneuvohan- kinnan tukeminen (ei sisällä invataksia)	Esim. tavallisen taksiauton autoverosta saa alennusta maksimissaan 4 800 euroa	Kohdentuminen: taksiliikenne. Tukimuoto: verotuki.	Verotuki puolitettiin maaliskuussa 2015	
Tila- ja invataksien auto- veronhuojennus	10	VM	Tuella otetaan huomioon muun muassa haja-asutusalueiden oppilas-, vanhus- ja muiden erityiskuljetusten asettamat tarpeet. Tuen tarkoituksena on turvata esteettömän taksikalus- ton riittävä määrä.	Invataksien osalta täysimää- räinen vapautus autoveros- ta, tilataksit saavat 15 000 euron alennuksen autove- rosta	Kohdentuminen: taksiliikenne. Tukimuoto: verotuki.		

Pelastus- ja sairausautojen autoveronhuojennus	14		VM	Julkisten ja yksityisten ambulanssien ja pelastusautojen hankinnan tukeminen	Pelastus- ja sairausautot eivät käytännössä koskaan ole olleet autoveronalaisia.	Täysimääräinen vapautus autoverosta	Kohdentuminen: Ajoneuvohankinnan tukeminen. Tukimuoto: verotuki.	
Ruumis- ja eläinlääkintäautojen autoveronhuojennus	2		VM	Ruumisauto- ja eläinlääkintäautojen hankinnan tukeminen	Ruumisautot ovat olleet kokonaan vapautettuja autoverosta v. 1979 lähtien.	Täysimääräinen vapautus autoverosta	Kohdentuminen: pienyritykset. Tukimuoto: verotuki.	
YMPÄRISTÖ (valmisteverotus)								
Turpeen normia alempi verokanta	150		VM	Huoltovarmuus. Tavoitteeseen pyritään tukemalla turpeen kilpailukykyä suhteessa esim. kivihiiileen.	Turpeen verotaso on alempi kuin sen ominaisuudet nykyisellä energiatuorakenteella edellyttävissä.	Turpeen verotaso vaikuttaa turpeen käyttömäärään suhteessa muihin polttoaineisiin (mm. kivihiihi ja metsähake) suhteellisten hintojen kautta.	Kohdentuu alueellisesti muualle kuin Etelä-Suomen kaupunkeihin, joiden kaukolämpö on tuotettu veromallin mukaisesti verotetuilla polttoaineilla kuten maakaasulla ja kivihiihellä. Tukimuoto: verotuki.	Verotukea kasvatettu vuosina 2015 ja 2016
Yhdistetyn sähkön ja lämmön tuotannon (CHP) puolitettu CO ₂ -vero	107	107	VM	Yhdistetyn tuotannon kilpailukyvyssä säilyttämisen energiatehottomampaan erillistuotantoon nähden. Päästökaupan kanssa päällekkäisen CO ₂ -ohjauksen vähentäminen.	Otettu käyttöön 2011 energiatuorereformin ja merkittävien korotusten yhteydessä. CHP-käytön CO ₂ vero on puolitettu.	CO ₂ -veron puolitus vaikuttaa yhteistuotannon määrään suhteessa erillistuotantoon suhteellisten hintojen kautta.	Kohdentuminen: Kaukolämpösektori ja teollisuuden prosessit. Tukimuoto: verotuki.	Hallitusohjelman veropoliittisessa liitteessä on esitetty, että sähkön ja lämmön yhteistuotantoa halutaan ohjata vähäpäästöisemmäksi poistamalla portaittain veron alennus. Myöhemmin tehdyn selvityksen perusteella talpool linjannut, ettei alennuksesta luovuta

<p>YLEINEN ELINKEINOPOLITIIKKA</p> <p>Irtaimen käyttöomaisuuden hankintameno poistamiseen sisältyvä verotuki</p>	<p>564</p>	<p>VM</p>	<p>Tuottavuuden ja kasvun tukeminen investointeja tukemalla.</p>	<p>Verotuksen poistojärjestyksestä säädettiin laissa elinkeinotulon verottamisesta vuonna 1968. Kyseessä ei ole suhdannetuki eikä korvaus menetetyistä etuuksista.</p>	<p>Verotukea aiheuttavat säännökset sallivat hankintamenojen vähentämisen etupainotteisesti ja poistojen tekemisen yhtenä eränä menojäännöksestä, minkä johdosta kyseessä on verotuki siltä osin kuin verotuksen poistot ylittävät teknisen taloudellisen kulumisen mukaiset poistot. Verotukea muodostuu myös siitä, että irtaimen käyttöomaisuuden luovutushintoja ei lueta verotuksessa suoraan tuloksi, vaan ne tuloutetaan epäsuorasti vähentämällä ne menojäännöksestä.</p>	<p>Kohdentuminen: kaikki elinkeinotoimintaa ja maatilatalouden toimintaa harjoittavat verovelvolliset sekä sellainen tuloverolain mukainen toimintaa harjoittava verovelvollinen, joka on kirjanpitovelvollinen tai käyttää irtainta käyttöomaisuutta tulonhankkimistoimintaan. Irtaimen käyttöomaisuuden hankintameno on poistamiseen sisältyvän verotuen arvioidaan kohdistuvan suureksi osaksi yhteisöveron tuottoon, sillä valtaosa poistoista on yhteisöjen tekemiä. Liikkeen- tai ammatinharjoittajien, henkilöyhtiöiden ja maatilatalouden harjoittajien osalta vaikutukset kohdistuvat ansio- ja pääomatuloveroihin. Tuki- muoto: verotuki.</p>	<p>Taulukon vaikutusarvio on kokonaisverotulotoikko. Tuki vaikuttaa sekä valtion, kuntien, kirkon, ja KELA:n verotuloihin.</p>
---	------------	-----------	--	--	---	---	--

Koulutusvähenys	10	VM	<p>Osaamiseen perustuvan rakennemuutoksen tukeminen, työn tuottavuuden lisääminen, työntekijöiden pidentäminen, työntekijöiden työhyvinvoinnin parantaminen ja muutostilanteisiin sopeutuminen</p>	<p>Tuen käyttöönötosta sovittiin osana ns. työmarkkinaosapuolten raaamisopimusta vuonna 2011 ja otettiin käyttöön vuoden 2014 alusta. Tuki ei ole suhdannetuki eikä kompensaatio menetettyä etuudesta.</p>	<p>Koulutusvähenys on työntekijöiden koulutukseen perustuva lisävähenys, jonka työnantaja saa tehdä elinkeinoverotuksessa tai maatalouden verotuksessa. Koska lisävähenys alentaa henkilöistö koulutukseen liittyviä kustannuksia, sen on ajateltu lisäävän yritysten kannustimia kouluttaa henkilöstöään.</p>	<p>Kohdentuminen: Elinkeinoimintaa tai maataloutta harjoittava työnantaja saa vähentää elinkeinotoiminnan tai maatalouden tulosta koulutusvähennykseksi nimettävään laskennallisen vähennyksen. Vähennys on 50 % yrityksen keskimääräisestä päiväpalkasta. Vähennysoikeus koskee vain niitä työnantajia, jotka ovat laatineet yhteistoiminnasta yrityksissä annetussa laissa (334/2007) tai taoudellisesti tuetusta ammatillisen osaamisen kehittämisestä annetussa laissa (1136 /2013) tarkoitettun koulutussuunnitelman. Vähennyksen piiriin kuuluvat yksityisen sektorin työnantajat. Julkisyhteisöt ovat oikeutettuja saamaan koulutusvähenystä vastaavaa koulutuskorvausta koulutuksen korvaamisesta annetun lain (1140/2013) nojalla. Koulutusvähenys on ylimääräinen vähennys ja luetaan kokonaisuudessaan verotueksi. Koulutusvähenys on 50 % yrityksen keskimääräisestä päiväpalkasta. Tukimuoto: verotuki.</p>	<p>TEM on käynnistänyt selvityshankkeen koulutusvähennyksen vaikutuksista. Taulukon vaikutusarvio on kokonaisverotuohtovaikutus. Tuki vaikuttaa sekä valtion että kuntien verotuloihin.</p>
-----------------	----	----	--	--	--	--	---

Toimintavaraus	5		Investointien lisääminen sekä tuottavuuden ja kasvun tukeminen. Yhtiömuotojen välisen veroneutraaliteetin tukeminen	Elinkeinoverotuksen varaukset ovat valtaosin jäänteitä 1990-luvun alkua ennen voimassa olleesta verojärjestelmästä, jossa varausten rooli oli suuri. Nykyään varausten rooli on pieni ja niiden käyttöä säännellään tarkasti. Tuki ei ole suhdannetuki, päinvastoin sillä saattaa olla suhdanteita voimistava vaikutus. Tuki ei ole kompensatio menetetyistä etuudesta.	Toimintavaraus on tulkittu normissa verotukea aiheuttavaksi. Se kohdistuu suppeaan joukkoon ja sillä on tukitarkoitus. Toimintavaraus on luonteeltaan jakotusetu jonka puitteissa verojen maksun myöhentäminen on mahdollista. Toimintavaraus saa olla enintään 30 prosenttia tilikauden päättymistä edeltäneiden 12 kuukauden aikana maksettujen ennakoidätyksen alaisten palkkojen yhteismäärästä. Sen laskentaperuste löytyy kirjanpidosta. Tuloslaskelman palkat eivät kuitenkaan sellaisinaan kelpaa.	Kohdentuminen: yksityisen liikkeenharjoittaja, yhtymä ja kuolinpesä, jonka osakkaina on vain luonnollisia henkilöitä tai kuolinpesiä, ovat oikeutettuja toimintavaruksen tekemiseen. Tukimuoto: verotuki.	Taulukon vaikutusarvio on kokonaisverotuottovaikutus. Tuki vaikuttaa valtion ja kuntien verotuloihin.
ELINKEINOVEROTUS (ELINKEINOPOLIITTISET ERITYISTUET)							
Takuuvaraus	14	VM	Liiketoimintatarkeihin varautuminen	Elinkeinoverotuksen varaukset ovat valtaosin jäänteitä 1990-luvun alkua ennen voimassa olleesta verojärjestelmästä, jossa varausten rooli oli suuri. Nykyään varausten rooli on pieni ja niiden käyttöä säännellään tarkasti. Kyseessä ei ole suhdannetuksi, vaan odotettavissa oleviin takuukorjauksiin ja niihin varautumiseen liittyvä verotuki. Tuki ei ole kompensatio menetetyistä etuudesta.	Takuuvaraus on tuloksen tasauseri, jonka puitteissa verojen maksua voidaan myöhentää.	Kohdentuminen: rakenus-, laivanrakennus- tai metalliteollisuusliikettä harjoittava verovelvollinen saa vähentää verovuonna luovuttamiensa tiettyjen hyödykkeiden takuukorjauksista odotettavissa olevia menoja vastaavan takuuvarauksen. Realisointiperiaatteen mukaan varautuminen todennäköisiin takuukorjauksiin aiheuttaa verotukea. Tukimuoto: verotuki.	

Asuintalovaraus	17		VM	Tuleviin menoihin varautuminen	<p>Elinkeinoverotuksen varaukset ovat valtaosin jäänteitä 1990-luvun alkua ennen voimassa olleesta verojärjestelmästä, jossa varausten rooli oli suuri. Nykyään varausten rooli on pieni ja niiden käyttöä säännellään tarkasti. Kyseessä ei ole suhdannetuki, vaan tuleviin menoihin varautumiseen liittyvä verotuki. Tuki ei ole kompensointimenetystä etuudesta.</p>	Asuintalovaraus on tuloksentasuserä, jonka puitteissa verojen maksua voidaan myöhentää.	<p>Kohdentuminen: Asuntoyhtiöillä ja tuettua asuinrakennustoimintaa harjoittavilla yhtiöillä on mahdollisuus vähentää veronalaisesta tulostaan asuinrakennuksensa tulevia korjaus- tai muita vastaavia menoja varten asuintalovaraus. Se tulee käyttää 10 vuoden aikana näiden menojen kattamiseen. Muussa tapauksessa se tuloutuu. Tuloutumisvuonna on mahdollista tehdä uusi asuintalovaraus. Asuintalovaraus aiheuttaa verotukea realisoitua tuloa vastaan. Varautuminen tuleviin menoihin ei normin mukaan ole mahdollista. Asuintalovaraus kohdistuu rajattuun joukkoon verovelvollisia ja vastaa luonteeltaan tuloksen tasausvarausta. Tukimuoto: verotuki.</p>
-----------------	----	--	----	--------------------------------	---	---	---

Laki tuotannollisten investointien väliaikaisesti korotetuista poistoista	0	VM	Investointien lisääminen sekä tuottavuuden ja kasvun tukeminen. Suhdannepoliittiset tavoitteet.	Laki tuotannollisten investointien väliaikaisesti korotetuista poistoista oli voimassa verovuosina 2009–2010. Tuotannollisten investointien korotetut poistot olivat toistamiseen voimassa verovuosina 2013–2014 (lyhennettiin vuodella alkuperäisestä ajanjaksosta 2013–2015 yhteisö- ja osinkoverouudistuksen yhteydessä HE185/2013). Tuotannollisten investointien korotettuja poistoja päätettiin kuitenkin syksyllä 2014 jatkaa vuosille 2015–2016 (L1398/2014). Verotuen käyttöönottoa perusteltiin suhdannepoliittisilla tavoitteilla. Sillä tavoiteltiin investointien lisäämistä taantumana oloissa sallimalla tuen piirissä oleviin investointeihin liittyvän hankintamenoa etupainotteen vähentäminen verotuksessa. Tuki ei ole kompensaatio menetetyistä etuudesta.	Kannustinohjelman piirissä olevien hyödykkeiden hankintameno voidaan vähentää etupainotteisesti, minkä johdosta kyseessä oli verotuki siltä osin kuin poistot ylittivät teknisten loudellisen kulumisen mukaiset poistot. Menojen etupainotteen vähentämisen ajatellaan kannustavan yrityksiä investointeihin.	Kohdentuminen: Huojennuslaki sallii poistojen tekemisen kaksinkertaisena tuotannollisista investoinneista. Kannustinohjelma koskee rajoitettua joukkoa verovelvollisia. Rakennuksen korotettu poisto saa olla enintään 14 prosenttia ja koneiden ja laitteiden poisto enintään 50 prosenttia. Tukimuoto: verotuki.	Korotetut poistot on säädetty voimaan määräaikaisena kannustinohjelman vuosille 2015-2016.
---	---	----	---	---	--	---	--

Eläkevakuutusyhtiöiden yms. lisävaluutusvastuuta varten tekemä varaus	2		VM	Liiketoimintariskeihin varautuminen	Elinkeinoverotuksen varaukset ovat valtaosin jäänteitä 1990-luvun alkua ennen voimassa olleesta verojärjestelmästä, jossa varausten rooli oli suuri. Nykyään varausten rooli on pieni ja niiden käyttöä säännellään tarkasti. Kyseessä ei ole suhdannetuki, vaan liiketoimintariskien varautumiseen liittyvä verotuki. Tuki ei ole kompensatio menetetyistä etuudesta.	Eläkevakuutusyhtiöiden yms. lisävaluutusvastuuta varten tekemä varaus on tuloksentasauserä, jonka puitteissa verojen maksua voidaan myöhentää.	Kohdentuminen: eläkevakuutusyhtiöiden, -kassojen ja -säätiöiden lisävaluutusvastuuseen tekemät siirrot tulkitaan varauksiksi, joka ei kuulu normiin. Siirtojen tarkoituksena on ollut muodostaa työeläkelaitoksille riskipuskuri, jonka turvin ne ovat voineet sijoittaa suuremman osan varoistaan osakkeisiin. Tukimuoto: verotuki.	
Luottotappiovarauksen vähennyskelpoisuus	5		VM	Liiketoimintariskeihin varautuminen	Elinkeinoverotuksen varaukset ovat valtaosin jäänteitä 1990-luvun alkua ennen voimassa olleesta verojärjestelmästä, jossa varausten rooli oli suuri. Nykyään varausten rooli on pieni ja niiden käyttöä säännellään tarkasti. Kyseessä ei ole suhdannetuki, vaan odotettavissa oleviin luottotappioihin ja niihin varautumiseen liittyvä verotuki. Tuki ei ole kompensatio menetetyistä etuudesta.	Luottotappiovarauksen vähennyskelpoisuus on tuloksentasauserä, jonka puitteissa verojen maksua voidaan myöhentää.	Kohdentuminen Talletuspankit ja luottolaitokset saavat vähentää verovuonna tehdyn luottotappiovarauksen, jonka määrä on enintään 0,6 prosenttia laitoksella verovuoden lopussa olevien saamisten yhteismäärästä. Kyseisenä ja aiempina verovuosina tehtyjen purkamattomien varausten yhteismäärä ei puolestaan saa ylittää 5 prosenttia laitoksella verovuoden lopussa olevien saamisten yhteismäärästä. Luottotappiovaraus ei kuulu kokonaisuudessaan normiin, vaan se aiheuttaa verotukea siltä osin, mikä ei vastaa todennäköisiä luottotappioita. Tukimuoto: verotuki.	

Tasoitustulo	2	VM	Vakuutusliikkeen vuotuisen satunnaismuutoksen tasaaminen. Ulkoisen rahoituksen niukkuuden kompensoiminen.	Vakuutuslaitosten lakisäänteiset siirrot korvaus- ja vakuutusmaksuvastuuseen ja eläkelaitosten sitoumuksista johtuvan vastuun peittämiseen tarvittavat määrät ovat vähennyskelpoisia. Purkautuessaan myöhemmin vastuuden peittämiseen tarvittavat määrät ovat yhtiölle veronalaista tuloa. Vastuisiin tehtyjen siirtojen vähennykset voivat muodostaa verotukea, jos vähennyksen määrä ylittää varautumisen todennäköiseen menoon. Näihin siirtoihin sisältyy tasoitustulo, joka on luonteeltaan tuloa. Koska tasoitustulo ei perustu kiinteään ja yhtiöllä on jonkin verran varauksen tekemiseen, tasoitustulo aiheuttaa verotukea.	Tasoitustulo on tuloksentasausta, jonka puitteissa verojen maksua voidaan myöntää.	Kohdentuminen: vakuutuslaitosten lakisäänteiset siirrot korvaus- ja vakuutusmaksuvastuuseen ja eläkelaitosten sitoumuksista johtuvan vastuun peittämiseen tarvittavat määrät ovat vähennyskelpoisia. Purkautuessaan myöhemmin vastuuden peittämiseen tarvittavat määrät ovat yhtiölle veronalaista tuloa. Vastuisiin tehtyjen siirtojen vähennykset voivat muodostaa verotukea, jos vähennyksen määrä ylittää varautumisen todennäköiseen menoon. Näihin siirtoihin sisältyy tasoitustulo, joka on luonteeltaan tuloa. Koska tasoitustulo ei perustu kiinteään ja yhtiöllä on jonkin verran varauksen tekemiseen, tasoitustulo aiheuttaa verotukea. Tukimuoto: verotuki.	-
Elokuvatuottajien verovapaa tuotantotuki	4	VM	Kotimaisen elokuvatuotannon tukijärjestelmän hahmottuessa elokuvatuottajien tuotantotuki sai verovapauden vuonna 1958. Verovapaus on säädetty pysyväksi.	Kotimaisen elokuvatuotannon tukijärjestelmän hahmottuessa elokuvatuottajien tuotantotuki sai verovapauden vuonna 1958. Verovapaus on säädetty pysyväksi.	Tuotantotuki on vapautettu verosta.	Tuotantotuen jakaa elokuvasäätiö. Elokuvasäätiö päättää kohdistamisesta. Tukimuoto: verotuki.	-
Pienpanimoiden veronhuojennus	10	VM	Pienpanimoiden kilpailukykyyn edistäminen	Otettu käyttöön 1995. Alle 15 milj. litraa tuottavien pienpanimoiden alkoholiveroa alennetaan porrastetusti 0-50 %.	Tuki mahdollistaa tuotteiden myynnin halvemmallalla.	Kohdentuminen: Pienpanimoala. Tukimuoto: verotuki.	Tukea kasvatettiin v 2015 alusta.

Kuluvan käyttöomaisuuden jälleenhankintavaraus vähennyskelpoisuus	0		VM	Liiketoimintariskeihin varautuminen	Elinkeinoverotuksen varaukset ovat valtaosin jäänteitä 1990-luvun alkua ennen voimassa olleesta verojärjestelmästä, jossa varausten rooli oli suuri. Nykyään varausten rooli on pieni ja niiden käyttöä säännellään tarkasti. Kyseessä ei ole suhdannetuki, vaan tuleviin menoihin varautumiseen liittyvä verotuki. Tuki ei ole kompensointimenetystä etuudesta.	Jälleenhankintavaraus on tuloksentasauseriä, jonka puitteissa verojen maksua voidaan myöhentää.	Kohdentuminen: Kuluvan käyttöomaisuuden jälleenhankintavaraus voidaan tehdä silloin, kun käyttöomaisuus tuhoutuu tai vahingoittuu tulipalon tai muun vahinkotapah-tuman johdosta ja yritys saa vakuutuskorvauksen tai muun vastikkeen. Vakuutuskorvaukset ja muut vastikkeet ovat lähtökohtaisesti elinkeino-verotuksessa veronalaista tuloa. Varauksen tekemiselä voidaan välittää korvausten johdosta seuraava verojenmaksu. Varaus aiheuttaa verotukea. Realisointiperiaatteen mukaisesti tulo tulisi verottaa, silloin kun se realisoituu. Jälleenhankintavarausta käyttää jälleenhankintavarausta käyttämällä tulo voidaan siirtää verotettavaksi myöhemmin. Kyseessä on siis tuloksen-tasauseriä. Tukimuoto: verotuki.	Kohdentuminen: Kuluvan käyttöomaisuuden jälleenhankintavaraus voidaan tehdä silloin, kun käyttöomaisuus tuhoutuu tai vahingoittuu tulipalon tai muun vahinkotapah-tuman johdosta ja yritys saa vakuutuskorvauksen tai muun vastikkeen. Vakuutuskorvaukset ja muut vastikkeet ovat lähtökohtaisesti elinkeino-verotuksessa veronalaista tuloa. Varauksen tekemiselä voidaan välittää korvausten johdosta seuraava verojenmaksu. Varaus aiheuttaa verotukea. Realisointiperiaatteen mukaisesti tulo tulisi verottaa, silloin kun se realisoituu. Jälleenhankintavarausta käyttää jälleenhankintavarausta käyttämällä tulo voidaan siirtää verotettavaksi myöhemmin. Kyseessä on siis tuloksen-tasauseriä. Tukimuoto: verotuki.
Tonnistovero	3	107	VM	Ulosluputusten ehkäiseminen, huoltovarmuus, suomalaisten varustamojen kilpailukyyn tukeminen, suomalaisen miehistön työllisyyden tukeminen	Otettu käyttöön 2002. Tuki ei ole korvausta menetystä etuudesta tai kansainvälisestä muutoksesta.	Kansainvälistä meriliikennettä harjoittava suomalainen osakeyhtiö tai ulkomaisen yhteisön Suomessa sijaitseva kiinteä toimipaikka voi tietyn edellytyksin valita tavaroiden ja matkustajien meriliikenteessä kuljettamisen ja siihen läheisesti liittyvien toimintojen tuottaman voiton tuloverotuksen sijasta alusten nettovetoisuuden perusteella määrättyään tonnistoverotuksen. Yhtiö	Kohdentuminen: kansainvälisessä merenkululiiketoiminnassa olevat yhtiöt. Tonnistoverolaki on erityisen veronhuojennuslaki eikä se määritelmässä käään vuoksi kuulu verotuksen perusrakenteeseen. Tonnistoverotusella on selkeä tukemistarkoituksena ja se kohdistuu tiettyyn rajattuun verovelvollisjoukkoon. Tukimuoto: verotuki.	Vuonna 2012 voimaan tulleessa tonnistoverolaisiin saakka voimassa olleen tonnistoverolainsäädännön määrittelyä ja laskentaa muutettiin. Muutosten tavoitteena oli, että tonnistoverotus edistäisi aiempaa paremmin sille asetettuja tavoitteita EU-valtiontukisääntelyn puitteissa.

					<p>sitoutuu järjestelmään koko tonnistoverokaudeksi, jonka pituus on 10 vuotta. Tonnistoverotuksessa veron määrä lasketaan siten, että aluksen nettovetoisuus kerrotaan aluksen nettovetoisuusluokan mukaisella päiväkohtaisella verolla, josta on säädetty laissa. Tonnistoveron määrä olisi varsin alhainen, sillä kysymyksessä olisi varustamoille verotuksen kautta myönnettävä valtion tuki. Verotuki on määritelty tonnistoveron ja sen tuloveron määrän erotuksena, joka arvion mukaan olisi saatu, jos tonnistoverotettavan liiketoiminnan voitto olisi verotettu tuloverotuksessa.</p>	
Metsävähennys		MMM			Tukimuoto: verotuki.	
Metsätalouden pääomatulosta myönnettävä menovaraus		MMM			Tukimuoto: verotuki.	
ENERGIA VALMISTEVEROT (YLEINEN ELINKEINOPOLITIIKKA)						
Kaivostoiminnan alempi sähköverokanta ja veroleikkuri	21	VM	Kaivostoiminnan kilpailukyvyyn edistäminen	Kaivostoiminta on sekä alennetun sähköverokannan että energiaveroleikkurin piirissä.	Alempi sähköverokanta ja veroleikkuri mahdollistavat tuotteiden myynnin alhaisempaan hintaan.	<p>Kohdentuminen: kaivostoiminta. Kaivosteollisuus ei kuulu päästökaup-pasektoriin, kuten muut tuen piirissä olevat. Tukimuoto: verotuki.</p> <p>Esitetty tässä erillisenä pöytäkirjan liitteenä pöytäkirjan alennetun sähköverokannan tuesta ja energiantuettujen yritysten energiaveropalausta. Tuet poistettiin v. 2015 alusta, mutta palautetaan v. 2017 alusta.</p>

592	107	VM	Vientiteollisuuden sekä muiden kotimaisten tuottajien kansainvälisen kilpailukyyn ylläpitäminen	Suomessa kulutetulle sähkölle on käytössä kaksi verokantaa. Alennetun verokannan piirissä ovat teollisuus, kasvihuoneet ja konesalit. Normiksi on katsottu ylempi verokannoista ja verotueksi kahden eri sähköverokannan erotus.	Alempi sähköverokanta mahdollistaa tuotteiden myynnin alhaisempaan hintaan.	Kohdentuminen: teollisuus, kasvihuoneet ja konesalit. Teollisuuden osalta vähentää energiaverotuksen ja päästökaupan päällekkäistä ohjausta. Kasvihuoneet ja konesalit eivät kuulu päästökaup-pasektoriin. Tukimuoto: verotuki	Käsiteltävä yhdessä energiaintensivisten yritysten verotuen kanssa
218	107	VM	Energiaintensiivisen teollisuuden ja kasvihuoneiden kilpailukyyn edistäminen	Teollisuus ja kasvihuoneet ovat energiaintensiivisen teollisuuden veronpalautuksen piirissä. Tämän ns. veroleikkuri palauttaa yrityksille 85 % tilikaudella maksetuista kaikista energiaveroista vähennettynä 0,5 % yrityksen jalostusarvosta ja 50 000 eurolla. Keskimääräinen palautusprosentti leikkurin piiriin päällekkäisyyttä lähes 150 yrityksestä (2015) on yli 70 % maksetuista energiaveroista ja suurimmillaan yli 80 %.	Veroleikkuri mahdollistaa tuotteiden myynnin alhaisempaan hintaan.	Kohdentuminen: teollisuus ja kasvihuoneet. Tukimuoto: verotuki.	Käsiteltävä yhdessä sähköverotuen kanssa
33	107	VM	Kotimaisen maatalouden kilpailukyyn edistäminen	Maataloudelle maksetaan palautusta sen maksamista kevyen polttoöljyn, biopolttoöljyn ja raskaan polttoöljyn veroista. Tukea maksetaan energiasäilytöseron osalta.	Tuki parantaa kotimaisten tuotteiden hintoja suhteessa ulkomaisiin tuotteisiin (suhteelliset hinnat).	Kohdentuminen: yli 30 000 maatalousyrittäjää vuosittain. Tukimuoto: verotuki.	
		VM				Tukimuoto: verotuki.	Onko olemassa?

<p>SOSIAALI- JA TERVEYDEN- HUOLTO</p> <p>Lääkärihelikopteritoiminnan rahoitus</p>	29	107	STM	<p>Ensihoitopalveluun liittyvän lääkäri- ja lääkärihelikopteritoiminnan rahoittaminen. Rahoitettava toiminta on osa sairaanhoitopiirien järjestämisvastuulla olevaa ensihoidon palvelua.</p>	<p>Toiminta on rahoitettu STM:n budjettimomentilta vuodesta 2011 lähtien. Tukiyhdistysten varainhankintaan ja RAY -avustuksiin perustuvan rahoituksen ei nähty turvaavan toiminnan jatkuvuutta riittävästi.</p>	<p>Lääkärihelikopteritoiminnan lentotoiminnan rahoittaminen, sisältäen toiminnan edellyttämät maayksiköt, tietojärjestelmät ja tukikohdat. Kohdentuminen: viiden yliopistollisen sairaanhoitopiiriin omistama FinnhEMS Oy. Tukimuoto: avustus.</p>	
<p>Hyvinvoinnin ja terveyden kärkehankkeiden valtionavustukset</p>	1	107	STM	<p>Tavoitteena on luoda toimivia rakenteita ja käyttäjäkuntasektorin ja sosiaali- ja terveyspalveluja tuottavien yritysten yhteistyölle. Tavoitteena on myös palveluinnovaatioiden lisääntyminen.</p>	<p>Tuki on otettu käyttöön vuonna 2016. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutoiminnan kehittämisessä on selkeitä puutteita. Hyviksi todettujen kustannustehokkaiden ja asiakkaiden tilanteeseen myönteisesti vaikuttavien toimintamallien ja menetelmien leviäminen on hidasta tai sitä ei tapahdu ollenkaan, jos kuntien ja yritysten yhteiseen kehittämistoimintaan ei suunnata riittävästi resursseja.</p>	<p>Avustuksella rahoitetaan monitoimijaisia sosiaali- ja terveysalan hankkeita, joissa on osatoteuttajina yrityksiä. Kohdentuminen: sosiaali- ja terveyspalvelualalla toimivat yritykset ja myös muut yhteisöt silloin, kun niiden toiminta hankkeissa on taloudellista. Tukimuoto: avustus.</p>	

Maatalousyrittäjien, turkistuottajien ja poronhoitajien lomituspalvelujen rahoitus	162	42	STM	Tavoitteena on tukea kyseisten yrittäjäryhmien sosiaaliturvan toteutumista, työssä jaksamista ja työurien pidentymistä. Tuella on vaikutusta maaseudun työllistymiseen yrittäjien ja lomittajien työllistymisen kautta.	Suomessa maatalousyrittäjien lomituspalveluja on kehitetty lakisäätöinä ja valtion tukemina yli 40 vuoden ajan. Lomituspalvelujen kehitys on ollut yhteydessä suomalaisen sosiaaliturvajärjestelmän, erityisesti perhe-etuuksien ja perhevapaiden kehitykseen. Lopputuloksena on syntynyt maatalousyrittäjien sosiaaliturvan toteutumista tukeva palvelujärjestelmä. Nykyinen maatalousyrittäjien lomituspävelulaki on vuodelta 1996, turkistuottajien lomituspävelulaki vuodelta 2009 ja poronhoitajien sijaispälaki vakinaistettiin vuonna 2015 (määräaikaisia lakeja muuta vuosi aiemmin).	Kohdentuminen: maatalous- ja turkistyrytykset ja poronhoitajat. Tukimuoto: avustus.
VUONNA 2017 KÄYTTÖÖN OTETTUJA UUSIA TUKIA:						
Päästökaupan epäsuorien kustannusten kompensaatiotuki	43	107	TEM	Kustannuskilpailukyky	Otettu käyttöön 2017 tukemaan teollisuuden kikyä, koska muutamat muut EU maat ovat ottaneet tuen käyttöön.	Tuotantotuki, mikä on kytköksissä tuotannon määrään.
AV-alan tuotantotuki	10	107	TEM	Tavoitteena on houkutella Suomeen elokuvatuotantoa.	Otettu käyttöön 2017.	Kohdentuminen: ulkomaiset ja kotimaiset elokuvatuottajat. Tuki- muoto: avustus.

Tutkimustulokset on otettu arvioinnissa huomioon, jos tutkimus on ollut riittävän laadukas, vähintään SMS3 tasoinen tutkimus (verrokkiryhmän käyttö, tilastoaineisto). Tutkimusten laadukkuuden arvioinnissa on käytetty kansainvälistä SMS-luokitusta (asteikko 1-5, jossa 5 on paras taso).

(vasen sarake)

- Tuki on vaikuttava (+)
- Tuella ei todettu olevan vaikuttavuutta (-)
- Tuki voisi olla vaikuttava, jos se uudelleen kohdennetaan (uudelleen kohdentaminen)

Taulukko ei sisällä niitä tukia, joista vaikuttavuusarviointeja ei ollut löydettävissä.

TTKI-toiminta ja kansainvälistyminen	Vaikuttavuustutkimusten tulokset
<p>TKI –toiminnan tukeminen (Tekesin avustukset yrityksille).</p> <p>Tukiohjelmat: tuki tutkimus- ja kehittämishankkeisiin, tuki nuorille innovatiivisille yrityksille, tuki pk-yritysten innovaatiotoimintaan, tuki innovaatioklusterien toimintaan ja investointeihin, tuki tutkimusinfraan rakentamiseen ja uudistamiseen</p> <p>(+) SMS3</p>	<p>Tutkimuskirjallisuus löytää yleisesti T&K-tukien yritysten innovaatiotoimintaa lisääviä suoria vaikutuksia. Kotimaisessa tutkimuksessa on todennettu Tekesin tukien myönteisiä vaikutuksia T&K-investointeihin, työllisyyteen, ja tuottavuuteen (Einiö, 2014). Kansainvälisessä kirjallisuudessa on löydetty suorien tukien myönteisiä vaikutuksia patentointiin (mm. Howell 2016; Bronzini ja Piselli 2014). T&K-investointien verohuojennusta koskevassa kirjallisuudessa on todennettu julkisen tuen tuottavan myönteisiä ulkoisvaikutuksia (Bloom, Schankerman, ja Van Reenen, 2013; Dechezleprêtre, Einiö, Martin, Nguyen, ja Van Reenen, 2016), joka viittaa yleisemmin innovaatiotukien laajemmalle leviäviiin hyötyihin.</p> <p>Myönteiset tutkimustulokset eivät takaa Tekesin avustushjelman vaikuttavuutta. Tuki voidaan myös kohdentaa väärin (väärin kohdentamisen riski koskee myös yleisemmin valikoivia yritystukiohjelmia).</p> <p>**</p> <p>"Maliranta, Mika, Määttänen, Niku & Pajarinen, Mika (13.10.2016). "Firm Subsidies, Wages and Labor Mobility". ETLA Reports No 60. https://pub.etla.fi/ETLA-Raportit-Reports-60.pdf"</p> <p>Innovaatiotuet kohdistuu pääosin innovatiivisille yrityksille aloilla, jossa suuri osa työntekijöistä osallistuu innovaatiotoimintaan. (2) Innovaatiotuet näyttävät kannustavan työntekijöiden liikkuvuuteen korkean tuottavuuden yrityksistä innovaatiotukea saaneisiin yrityksiin, mitä kautta osaamista voi siirtyä korkeamman tuottavuuden yrityksistä matalamman tuottavuuden yrityksiin (elinkeinojen uudistuminen). Tätä kautta innovaatiotuilla voi olla vaikutusta sekä tukea saaneiden yritysten tuottavuuden että kokonaistuottavuuden nousuun. (3) Ei indikaatiota, että innovaatiotuet valuisivat työntekijöiden palkkoihin varsinkaan korkean tuottavuuden yrityksissä.</p> <p>**</p> <p>Einiö, E. (2014): R&D Subsidies and Company Performance: Evidence from Geographic Variation in Government Funding Based on the ERDF Population-Density Rule, The Review of Economics and Statistics, October 2014, Vol. 96, No. 4: 710–728.</p> <p>Tutkimustulosten mukaan tuet kasvattavat yritysten innovaatiotoiminnan</p>

investointeja, työllisyyttä ja kokonaisliikevaihtoa vertailuyrityksiin nähden. Ei välitöntä tukien aiheuttamaa tuottavuuden kasvua, mutta pidemmällä aikavälillä tuen piiriin päässeet yritykset osoittautuivat olevan muita tuottavampia.

"Timo Rauhanen, Sami Grönberg, Jarkko Harju ja Tuomas Matikka (2015) Yritystukien arviointi ja vaikuttavuus; Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisu-sarja 8/2015" Tutkimuskirjallisuuden mukaan tutkimus- ja kehitystoiminnan verotuilla ja suorilla tukitoimilla näyttäisi olevan positiivinen vaikutus innovaatiotoimintaan kohdistuvien investointien määrään. Pienissä yrityksissä niiden vaikutukset ovat merkittäviä. Erityisen tärkeitä ovat tukien vaikutukset kokonaistuottavuuteen. Toisaalta suurten yritysten saama julkinen tuki syrjäyttää usein investointien yksityistä rahoitusta. Oikein kohdennettuina T&K-tuet voivat olla vaikuttava ja tehokas tapa edistää taloudellista kasvua.

**

Ville Valovirta, Janne Lehenkari, Olavi Lehtoranta, Torsti Loikkanen and Arho Suominen (VTT); Hanneke Bodewes, Bastian Mostert, Stijn Zegel and Geert van der Veen (Technopolis) The impact of Tekes Activities on Wellbeing and Environment A study by Technopolis B.V., VTT and Statistics Finland. Tekes Review 308/2014 Tekesin rahoitus on vaikuttanut muun muassa osaamistason, kansainvälisen innovaatiotoiminnan ja yrittäjyyden kasvuun selvityksessä, jossa analysoitiin aikajaksolta 2006–2015 seitsemää ympäristöön liittyvää ohjelmaa sekä kahta hyvinvointiin kohdistunutta ohjelmaa.

Tekesin rahoitus on tuottanut 1,7-kertaiset ulkoisvaikutukset verkostoitumisen ja yhteistyön kasvun kautta. Ulkoisvaikutuksia lisäävinä tekijöinä olivat mm. Tekesin vaatima projektien haasteellisuuden lisääminen, yhteistyön ja ulkopuolisten resurssien lisääminen projektiin. Nämä toimenpiteet lisäsivät verkostoitumisen ja yhteistyön kasvun kautta tiedon ja osaamisen (eli projektien tulosten) leviämistä laajemmin yhteiskuntaan. (Tämä osa perustuu asiakaskyselyyn.)

**

"Pajarinen, Mika & Rouvinen, Petri (23.10.2014). "Tekesin rahoituksen vaikutus työn tuottavuuteen".

ETLA Raportit No 35. <http://pub.etla.fi/ETLA-Raportit-Reports-35.pdf>

Tekesin 2000-luvulla rahoittamien pk-yritysten työllisyys ja eritoten jalostusarvo ovat kasvaneet nopeammin kuin vertailuyritysten. Näiden tekijöiden kautta myös yritysten työn tuottavuus on kehittynyt muita paremmin.

**

Kirjallisuus viittaa siihen, että T&K-tuilla on positiivinen vaikutus yritysten innovaatiotoimintaan (Hussinger 2008, Einiö 2014, ym.). Viimeaikainen kirjallisuus tukee enemmänkin julkisten T&K-tukien yksityistä T&K:ta lisäävää vaikutusta (Becker 2015). T&K-tukea saaneiden yritysten työn tuottavuus ei kasva muita enemmän lyhyellä aikavälillä, mutta tuetut yritykset ovat muita tuottavampia pitkällä aikavälillä (Einiö 2014). Tekesin nuorten innovatiivisten yritysten (NIY-ohjelman) tukea saaneiden yritysten liikevaihto enemmän kuin kaksinkertaistui (Autio ja Rannikko 2016).

On näyttöä siitä, että innovaatiopanostuksien sosiaaliset tuotot ovat korkeampia kuin niiden yksityiset tuotot (Hall, Mairesse ja Mohnen 2010). Tämä kertoo

	<p>positiivisista ulkoisvaikutuksista.</p> <p>Ylhäinen, Rouvinen, Kuusi (2016): "Katsaus yksityisen t&k-toiminnan ja sen julkisen rahoituksen vaikuttavuuteen", VN:n selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 57/2016.</p> <p>Tehdyn kirjallisuuskatsauksen mukaan kirjallisuus ei käsittele monia politiikantekijän kannalta keskeisiä kysymyksiä, kuten tk-tukien oikeaa tasoa. Jatkossa tutkimusten tulisi keskittyä julkisten interventoiden kykyyn ratkoa niitä motivoivia markkinapuutteita: Kohdistuvatko interventiot siten, että innovaatiotoiminnan harjoittamiseen liittyvät rahoitusmarkkinarajoitteet lievenevät? Mitä on kansalliseksi jäävien (positiivisten) ulkoisvaikutusten määrä? Miten politiikkaa voitaisiin suunnata täsmällisemmin siten, että se osuisi vain yksityisesti kannattamattomaan mutta yhteiskunnallisesti houkuttelevaan tk-toimintaan?</p>
<p>Lainat TKI-toimintaan (Tekes)</p> <p>(+)</p> <p>SMS3</p>	<p>Suorille tuille laajalti löydettyjen myönteisten vaikutusten johdosta myös lainainstrumentilla voidaan odottaa olevan myönteisiä vaikutuksia (lainainstrumentti sisältää avustuksen alemman koron ja takuiden muodossa).</p>
<p>Kansainvälistymisavustus yritysten yhteishankkeisiin (valtuus)</p>	<p>TEM 24/2015 Kansainvälistymisavustus yritysten yhteishankkeisiin Selvitys avustuksen toimivuudesta yritysten viennin ja kansainvälistymisen edistämisessä Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisu Innovaatio 24/2015</p> <p>"Yritykset ovat tuettujen hankkeiden avulla saaneet uusia kansainvälisiä asiakkaita, säilyttäneet jo olemassa olevia liikesuhteita, päässeet käsiksi uuteen markkinatietoon ja hankkeiden tuloksena on syntynyt vientiä. Hankkeisiin osallistuneiden suurten yritysten kohdalla tuen saanti ei ole ollut yhtä tärkeää kuin pienempien kohdalla. Melkein kaksi kolmasosaa suurista yrityksistä olisi osallistunut hankkeeseen myös ilman julkista tukea, tosin suurin osa suppeammin kuin tuen kanssa. Pienet yritykset kokivat kuitenkin suurten yritysten läsnäolon hankkeissa positiiviseksi niiden vientiponnisteluiden kannalta."</p> <p>(SMS1 asiakaskysely, ei luotettavaa tietoa)</p> <p>**</p> <p>Matti Pietarisen yritystukiselvitys (TEM julkaisu 7/2012): Avustuksen merkitys kilpailuasetelman säilyttämisessä on olematon.</p> <p>(SMS1 -2 tasoinen laadullinen arviointi)</p>
<p>Tuki kauppa-aluksille eli työvoimakustannustuki</p>	<p>Matti Pietarisen yritystukiselvitys (TEM julkaisu 7/2012). Arvion mukaan ei vaikutusta asetettuun tavoitteeseen tai rakennemuutokseen (SMS1-2 tasoinen laadullinen arviointi). PTT tehnyt julkaisun Katsaus kauppamerenkulun tilanteeseen Suomessa (252/2016).</p> <p>Lisäksi eräitä viranomaisraportteja, ks. menokartoitus http://vm.fi/julkaisu?pubid=12401</p>
<p>Laivanrakennuksen innovaatiotuki</p>	<p>Matti Pietarisen yritystukiselvitys (TEM julkaisu 7/2012). Arvion mukaan ei vaikutusta asetettuun tavoitteeseen tai rakennemuutokseen.</p> <p>(SMS1-2 tasoinen laadullinen selvitys)</p>
<p>Energiatuki (investointituki), Tukiohjelmat</p>	<p>Matti Pietarisen yritystukiselvitys (7/2012): Energiatuella arvioidaan olevan positiiviset vaikutukset asetettuihin tavoitteisiin ja rakennemuutokseen.</p> <p>(SMS1-2 tasoinen laadullinen arviointi)</p>

biojalostamohankkeet, merituulivoiman demohankkeet	
Syöttötariffi. Tuotantotuki. Tuulivoima, biokaasu, puupolttoaine, mesähaakevoimalat	<p>VATT:n tutkijoiden arvion mukaan tuulivoimatuotannon tuki on ollut kallis tukimuoto. Vuonna 2015 tuki oli noin 73 euroa tuulivoimalla tuotettua megawattituntia kohden. 2016 lähtien tuki voi olla enimmillään 53,5 €/MWh ja keskiarvona tulee olemaan pienempi. EU:n valtiontukisääntöjen mukaisesti uusiutuvan energian tuotannon tuet tullaan jatkossa kilpailuttamaan ja tämä tulee parantamaan tuen kustannustehokkuutta.</p> <p>VATT:n tutkijoiden mukaan tuen tarkoituksena on ollut edistää uusiutuvan energiantuotannon pääsyä markkinoille ja auttaa täyttämään Suomen uusiutuvan energian velvoitteet. Tuki saattaa jossain määrin heikentää EU:n päästökaupan ohjausvaikutusta, mutta edistää uusien energiateknologioiden kehitystä ja markkinoillepääsyä. Uusiutuvan energian tuki edistää siirtymistä pois fossiilisten polttoaineiden käytöstä ja siten muun muassa Pariisin ilmastopöytäkirjan tavoitteita.</p> <p>**</p> <p>Hintatakuuna maksettu tariffi on lisännyt tuulivoimainvestointeja, mutta lupaprosessit ovat hidastaneet tuotannon kasvua. Järjestelmä sulkeutuu tuulivoiman osalta 1.11.2017, ja tuulivoiman kokonaiskapasiteetista (2500 MVA) osa jää täyttämättä. Järjestelmän avulla on saatu tuulivoimahankkeiden kehitys nopeaan vauhtiin. Syöttötariffi on ollut suhteellisen kallis tapa vähentää päästöjä niin Suomessa kuin muissa Euroopan maissa. (Ollikka, 2013: Uusiutuvien energiamuotojen tukeminen. KAK, 3/2013). Syöttötariffijärjestelmän ensisijainen tavoite on ollut lisätä uusiutuvaa energiaa sen mukaan kuin Suomelle on asetettu velvoitteeksi vuodelle 2020, eikä vähentää päästöjä.</p> <p>Uusiutuvan energian osuuden lisääntyminen alentaa sähkön hintaa pohjoismaisessa sähköpörssissä (Liski ja Vehviläinen, 2015. Kopsakangas-Savolainen ja Svento, 2013). Tukien aikaansaama sähkön hinnan lasku ei edistä energiansäästöä tai energian käytön tehostamista.</p> <p>Energiatukien työllistävästä vaikutuksesta ei Bohrensteinin (2012) kirjallisuuskatsauksen mukaan ole vankkaa empiiristä näyttöä.</p>
Työllisyys- ja aluepolitiikka SMS3	<p>TYÖLLISYYSPERUSTEISISTA ALUETUISTA YLEISESTI: <i>Epäsuorat vaikutukset:</i> Tutkimuksessa on havaittu yritysten siirtymistä tukea ilman jääneiltä alueilta tukea saaville alueille mm. Yhdysvalloissa (Hanson and Rohlin, 2013) ja Ranskassa (Givord et al., 2013). Einiö ja Overman (2016) osoittavat, että vähittäiskauppa- ja palvelusektorille kohdennettu paikallinen tuki (pääosin yritysavustuksia) siirsi työllisyyttä kohdealueelle tuetta jääviltä lähialueilta. Crépon et. al (2014) todentavat paikallisilla työmarkkinoilla syntyviä haitallisia vaikutuksia tukitoimien ulkopuolelle jääviin työnhakijoihin (heidän työllistymis-todennäköisyytensä laski). Laajalti havaittujen haitallisten markkinavaikutusten perusteella työllisyysperusteisilla alueellisilla tuilla voidaan katsoa olevan huomattavasti heikompi vaikutus työllisyyteen koko talouden tasolla, vaikka ne lisäisivätkin työllisyyttä tukea saavien joukossa. Einiön ja Overmanin (2016) tutkimuksessa haitalliset vaikutukset kumosivat tuen hyödylliset vaikutukset</p>

	<p>laajemmalla alueella kokonaan.</p> <p>**</p> <p>"Tulosten mukaan työnantajamaksun alentaminen nosti jonkin verran keskimääräisiä palkkoja, mutta ei kasvattanut työllisyyttä. (Korkeamäki & Uusitalo 2009, empiirinen tutkimus)</p> <p>**</p> <p>'Matalapalkkatuella ei vaikutusta työllisyyteen tai palkkoihin. (Huttunen ym. 2013)</p> <p>'Palkka- ja työllisyystuilla ei ole havaittu olevan muissakaan maissa merkittäviä vaikutuksia työllisyyteen ja taloudellisen aktiviteetin määrän. 'Kohdennetuilla työllisyys- ja palkkatuilla ei saavuteta niille asetettuja tavoitteita. Vain hyvin harvoin saadaan aikaan positiivisia työllisyysvaikutuksia. Esimerkiksi alennetuilla työnantajamaksuilla ja matalapalkkatuilla ei havaittu olevan minkäänlaista vaikutusta työllisyyteen. Nämä tuet saattavat kuitenkin joissakin tapauksissa nostaa kohderyhmänsä palkkatasoa. (Useita kotimaisia ja kansainvälisiä tutkimuksia)</p> <p>**</p> <p>Työllistämis- ja matalapalkkatuilla ei ole todettu olevan vaikutusta työllisyyteen. Myöskään vaikutusta yritysten tuottavuuteen ei ole havaittu. Tuot siirtyvät osittain palkkoihin, mutta vielä suuremmalta osin ne näyttävät jäävän yrityksille. (Rauhanen ym. 2015) SMS 1-3</p> <p>**</p> <p>VATT/Einiö (2016): Alueellisten tukitoimien nettovaikutukset voivat olla olemattomat ja kokonaistaloudelliset vaikutukset jopa kielteiset. Työllisyys kasvaa tuetuilla alueilla tukea ilman jäävien alueiden kustannuksella. Lisäksi työllisyysvaikutukset katosivat kokonaan, kun tukitoimet päättyivät. -> kokonaistyöllisyyden lisäämisen kannalta alueelliset tukitoimet ovat usein tehotonta politiikkaa. Alueellisilla tukitoimilla voi kuitenkin olla merkittäviä kielteisiä vaikutuksia niille alueille, jotka jäävät ilman tukea. Tukitoimien nettovaikutukset voivat tällöin olla olemattomat ja kokonaistaloudelliset vaikutukset jopa kielteiset. Vaikutukset eivät olleet pitkäaikaisia vaan ne katosivat välittömästi politiikkatoimen päätyttyä. Tämä löydös on linjassa aikaisemman tutkimustiedon kanssa, jonka mukaan suurelta osin alueelliset tukitoimet eivät tuota pitkäaikaisia vaikutuksia. Suomen laajamittaiset alueelliset toimenpiteet, kuten tukialueisiin liittyvät elinkeino- ja investointituet, voivat olla kallista ja tehotonta politiikkaa, jos tavoitteena on lisätä kokonaistyöllisyyttä. (SMS 2-3)</p> <p>(MMM:n näkemyksen mukaan tätä ei voi soveltaa MMM:n tukiin.)</p>
<p>Palkkatuki (yrityksissä työskenteleville)</p> <p>(-)</p>	<p>ks yllä</p>
<p>Starttiraha</p>	<p>Stenholm, P. ja Aaltonen, S. (2012): "Yrittäjyyden edistäminen starttirahalla – Starttirahajärjestelmän vaikuttavuus ja toimivuus", TEM:n julkaisuja 36/2012. Yrityksen sijainnin suhteen havaitaan, että mitä etäämmällä kaupunkialueelta starttirahayrittäjän yritys sijaitsee, sitä todennäköisemmin se myös jatkuu. Harvaan</p>

	<p>asutulla maaseudulla toimivat starttirahayrittäjät jatkavat yritystoimintaansa lähes kaksi kertaa todennäköisemmin kuin kaupunkialueella. Tätä selittänee osaksi se, että kaupungin läheisyydessä työmarkkinat ovat maaseutua dynaamisemmat, mikä voi mahdollistaa laajemman siirtymän yrittäjyyden ja palkkatyön välillä.</p> <p>http://docplayer.fi/857767-Yrittäjyyden-edistaminen-starttirahalla-starttirahajärjestelman-vaikuttavuus-ja-toimivuus.html</p>
Kuljetustuki	<p>'Pekkarinen - Manninen - Hihnala (2007): Osalle tutkimuksessa haastatelluista yrityksistä kuljetustuen merkitys on elintärkeä, osalle sillä on lähinnä symbolista arvoa. Tuen ei katsottu vaikuttavan tuotteiden jalostusarvoon tai uusien tuotteiden syntyyn, mutta sijoittumiseen ja työllistämiseen sillä näyttäisi olevan joissain tapauksissa merkittäväkin vaikutus. Haastateltavien mukaan kuljetustuki tasaa kuljetuskustannuseroja, vaikkakaan ei riittävästi. Tuen ei pääsääntöisesti katsota vääristävän kilpailua. Kuljetustuen työllistävään vaikutukseen suhtauduttiin varoen. Tukikriteereistä on hiukan horjuvaa käsitystä ja ne koetaan henkilöstöluvumäärän osalta jopa joissain tapauksissa työllistämistä ja kasvua rajoittaviksi tekijöiksi. Kuljetustuen vaikutusta jalostusasteen nostoon, uustuotantoon tai muihin vastaaviin asioihin pidettiin osin myös merkityksettöminä tai tuen vaikutuksia niihin hyvin lyhytaikaisina. Tuki voi vaikuttaa enemmänkin tuotannon turvaamiseen kuin uuden tuotannon syntymiseen. Tukea ei koeta kilpailua vääristävänä ainakaan alueen sisällä. Sidosryhmät ovat katsoneet, ettei tuki tosiasiasa vääristä, koska nämä yritykset toimivat syrjässä ja siellä ei ole kilpailua. Tuki siis todellakin kohdistuu heikkoihin alueisiin ja on kustannustehokas tapa tehdä aluepolitiikkaa, joka on myös EU:n tavoite.</p> <p>(SMS 1-2 laadullinen selvitys, asiakaskysely)</p>
<p>Valtion korkotuki ja takaus sosiaalista vuokra- ja asumisoikeusasuntotuotantoa varten otetuille lainoille</p> <p>(kohdentaminen uudelleen) SMS3</p>	<p>Korkotuki- tai aravalainoitettujen asuntojen (ns. ARA-asuntojen) vuokrat ovat suurissa keskuksissa selvästi markkinavuokria matalammat, enimmillään ero on Helsingin kaupungin ARA-asunnoissa, jopa 6 €/m²/kk. Helsingissäkin yleishyödyllisillä yhteisöillä vuokrat ovat vain hieman vapaarahoitteisia vastaavia asuntoja halvempia (tukiarvio keskimäärin 1,2 euroa). Muualla ero on pienempi, ja alle 20 000 asukkaan kunnissa ARA-asuntojen vuokra voi jopa ylittää markkinavuokran. Vuokraero on merkittävämpi yleensä vain yksioissa ja osalla paikkakunnista myös kaksioissa.</p> <p>Kaupungin omistamat ARA-asunnot ovat keskimäärin selvästi halvempia kuin samanlaiset vapaarahoitteiset asunnot. Yleishyödyllisten yhteisöjen omistamien ARA-asuntojen vuokrat ovat selvästi lähempänä vapaarahoitteisten vuokra-asuntojen vuokria. Yleishyödyllisten yhteisöjen omistamissa ARA-asunnoissa asuvat hyötyvät siten vähemmän kuin kaupungin asuntojen asukkaat. Helsingin kaupungin asunnoissa asukkaan saama tuki vaihtelee huomattavasti asunnon koon ja sijainnin mukaan. Tuki on suurimmillaan pienissä asunnoissa ja lähellä keskustaa tai muuten kalliilla asuinalueilla sijaitsevilla asunnoissa.</p> <p>(Vuokrataloyhteisöjen toimintatavat ARA-asuntojen omakustannusvuokrien määrittämisessä, empiirinen, kotimainen) (SMS3 tasoinen tutkimus) http://hdl.handle.net/10138/41420</p>

	<p>**</p> <p>Eerola ja Saarimaa (2013): ”Vuokrataso Helsingin ARA-asuntokannassa”, VATT tutkimukset 175.</p> <p>Yleishyödyllisten yhteisöjen omistamien ARA-asuntojen vuokrat ovat selvästi lähempänä vapaarahoitteisten vuokra-asuntojen vuokria. Yleishyödyllisten yhteisöjen omistamissa ARA-asunnoissa asuvat hyötyvät siten vähemmän kuin kaupungin asuntojen asukkaat.</p> <p>**</p> <p>Valtion tukemien vuokra-asuntojen asuntokunnista 67 % kuuluu neljään alimpaan tulodesiiliin (Näkökulmia ara-vuokra-asumiseen, empiirinen, kotimainen, SMS2, http://hdl.handle.net/10138/135161). Lisäksi asumisen tukijärjestelmien yleinen arviointi (Asumisen tuki- ja verojärjestelmien vaikuttavuus) (SMS1 tasoinen laadullinen teoreettinen arviointi) (http://hdl.handle.net/10138/153468).</p> <p>**</p> <p>VATT keskustelunavaus: http://vatt.fi/artikkeli/-/asset_publisher/kohtuuhintaisuuspolitiikka-ei-ole-laake-asumisen-kalleute-2</p> <p>VATT on ajankohtaisartikkelissaan arvioinut, että korkotukijärjestelmä on tarpeellinen tukimuoto, mutta sen mitoitusta tulisi arvioida uudelleen . Kohtuuhintaisia asuntoja voidaan käyttää tehokkaasti sellaisten ihmisten tukemiseen, joiden on vaikea löytää asunto vapailta markkinoilta. Pelkästään tähän tarkoitukseen kohtuuhintainen asuntokanta on ylimitoitettu. Toinen mahdollinen etu on se, että se voi mahdollistaa asumistukea paremmin sosiaalisen sekoittamisen. Suomesta luotettavaa näyttöä naapurustovaikutuksista ei ole. Toisaalta myös asumistuki ehkäisee asuinalueiden eriytymistä. Asumistuki kohdistuu selvemmin pienituloisille kotitalouksille kuin kohtuuhintaisuuden muodossa. Helsingiläisten kaupungin vuokralaisten saaman vuokrasäästön ja asumistukien osalta pienituloisimmat saavat 30 % asumistukien ja 15 % vuokrasäästöjen kokonaismäärästä. Yli viidennes vuokrasäästöstä kohdistuu viiteen ylimpään kymmenykseen.</p> <p>(SMS2 tasoinen empiirinen tutkimus).</p>
<p>Avustukset erityisryhmien asunto-olojen parantamiseksi</p>	<p>Avustusjärjestelmä on toimiva ja sen vaikuttavuus on merkittävä erityisryhmien asumisen kustannusten kohtuullistamisessa ja kohteen laadun varmistamisessa (Erityisryhmien investointiavustusjärjestelmän toimivuus). (SMS2 tasoinen empiirinen kotimainen tutkimus) (http://hdl.handle.net/10138/45400)</p> <p>Lisäksi em. asumisen tukijärjestelmien yleinen arviointi.</p>
<p>Yhdistetty sähkön ja lämmön tuotanto (CHP), puolitetty CO₂-vero, eli hiilidioksidiveron alennus</p> <p>(+)</p>	<p>Koreleff et al (2016): ”Yhdistetyn sähkön- ja lämmöntuotannon hiilidioksidiveron puolituksen poiston vaikutukset” (http://tem.fi/documents/1410877/2772829/VTT+Yhdistetyn+s%C3%A4hk%C3%B6n+ja+l%C3%A4mm%C3%B6ntuotannon+hiilidioksidiveron+puolituksen+poiston+vaikutukset+.pdf/f7ec6b02-5fbb-426a-9303-a7a7ae5ac858)</p>

<p>SMS3</p>	<p>Nykyisessä verojärjestelmässä CHP-tuotannon lämmityspolttoaineiden hiilidioksidivero on puolitettu päällekkäisen ohjauksen pienentämiseksi päästökauppasektorilla ja toisaalta CHP:n kilpailukyvyyn parantamiseksi. Tätä on kutsuttu ns. CHP-veroleikkuriksi.</p> <p>VTT:n selvityksessä on arvioitu CHP-veroleikkurin poiston vaikutuksia Suomen energiatalouteen ja valtiontalouteen sekä kasvihuonekaasupäästöihin ja energiaomavaraisuuteen.</p> <p><u>Yleisesti ottaen suunnitellun verotusmuutoksen vaikutukset sähkön ja lämmön hankintarakenteeseen ovat energiajärjestelmämallin tulosten mukaan suhteellisen pieniä verrattuna jo nykyverotuksella tapahtuviin merkittäviin muutoksiin.</u> Verotuksen lisäksi hankintarakenteeseen vaikuttavat päästöoikeuden hinta sekä erityisesti käytetyn polttoaineen veroton hinta ja sähkön hinta. Selvityksen mukaan CHP-veroleikkurin poistolla olisi seuraavia vaikutuksia:</p> <ul style="list-style-type: none"> - CHP-laitoksille jäisi veromuutoksen jälkeenkin noin 20 % verohyöty samaa polttoainetta käyttäviin lämmön erillistuotantolaitoksiin verrattuna (polttoaineiden verotekninen laskenta). - Suurin veronousu kohdistuisi kivihiilen yhteistuotantolämmölle, mutta maakaasun yhteistuotantolämpö pysyisi edelleenkin tätä kalliimpana. Yhteistuotannon kilpailukyvyyn heikentymisen vaikutuksesta kaukolämmön yhteistuotanto siten pienenesi veromuutoksen seurauksena selvästi. - <i>Veromuutos vaikuttaisi pääasiassa maakaasun käyttöön, mutta ei kivihiilen käyttöön. Arvion mukaan maakaasun yhteistuotantolämmön kallistuessa se korvautuisi veroleikkurin poiston jälkeen entistä useammin esimerkiksi kivihiilen erillislämmön tuotannolla.</i> - Kaukolämpö kallistuisi selvästi Etelä-Suomen suurissa kaupungeissa ja sen kilpailuasema muihin lämmitysmuotoihin verrattuna heikkenisi ja käyttö arvion mukaan vähenisi. - Metsähake ja turve ovat jo nyt muuttuvilta kustannuksiltaan kilpailukykyisiä kivihiileen tai maakaasuun verrattuna, joten veromuutos ei lisäisi hakkeen tai turpeen käyttöä monipolttoainelaitoksilla. Kaikilla laitoksilla ei kuitenkaan ole mahdollisuutta hyödyntää
<p>Irtaimen käyttöomaisuuden hankintamenon poistamiseen sisältyvä verotuki</p> <p>(kohdentaminen uudelleen)</p> <p>SMS3</p>	<p>Yritysverotuksen kehittämistyöryhmä (2006) arvioi nykyisen irtaimen käyttöomaisuuden 25 % menojäännöspoiston olevan matalan inflaation oloissa ylimitoitettu pitkän käyttöiän kone-, laite-, ja alusinvestointien kohdalla. Järjestelmä suosii investointeja pitkäikäisiin hyödykkeisiin lyhytikäisten kustannuksella eikä ole neutraali erilaisten investointien suhteen: suosii pääomavaltaisia toimialoja korkeaan osaamiseen investoivien toimialojen ja työvoimavaltaiten alojen kustannuksella. Verotuksessa tulisi siirtyä taloudelliseen vaikutusaikaan perustuvaan poistojärjestelmään siten, että kirjanpidossa tehdyt suunnitelman mukaiset poistot olisivat vähennyskelpoisia myös verotuksessa ja irtaimen käyttöomaisuuden menojäännöspoistojärjestelmästä luovuttaisiin. Poistojen kirjanpitosidonnaisuudesta luovuttaisiin niiden yritysten kohdalla, jotka laativat tilinpäätöksensä IFRS-standardien mukaan. Muutos lisäisi verokohtelun yhdenmukaisuuden astetta sekä aineettomien ja aineellisten että eripituisen käyttöiän investointien välillä. Sen arvioidaan myös tehostavan resurssien kohdentumista taloudessa tuottavampiin kohteisiin. Taloudellisen vaikutusajan mukaisiin poistoihin siirtyminen lisäisi myös verotuksen poistojärjestelmän yhdenmukaisuutta kansainvälisten ja kansallisten kirjanpitosidonnaisuuksien kanssa, mikä vähentäisi sekä yritysten että viranomaisten</p>

	poistojärjestelmistä aiheutuvia hallinnollisia kustannuksia.
Bisnesenkeli järjestelmän pääomatulojen veronhuojennus (kohdentaminen uudelleen)	Vähennys on selvästi järjestelmään sopimaton, kohdentuu heikosti ja on hallinnollisesti raskas toteuttaa. (Veromuutosten taloudelliset vaikutukset - verojärjestelmän kokonaisuuden tarkastus. VTV tarkastuskertomukset 15/2014)
Laki tuotannollisten investointien väliaikaisesti korotetuista poistoista (-)	Voimassa 2009–2010 ja 2013–2016. Vuonna 2014 korotettuja poistoja tehtiin yhteensä 250 milj. euroa. Yrityksiä oli 780, mikä on 2,4 % kaikista teollisuusyrityksistä. Tuki ei ole käytössä 2017 alkaen. Kari (2012) arvioi vuosina 2009–2010 voimassa olleiden tuotannollisten korotettujen poistojen tuki-intensiteetin n. 1–3 prosentiksi investointimenosta. Grönbergin (2015) mukaan vain suhteellisen pieni joukko investointeja tehneistä teollisuusyrityksistä hyödynsi korotettuja poistoja.
Kehitysalueiden korotetut poistot, L 1262/93 5 § (-)	Kehitysaluepoistoilla ei ole koko talouden tasolla merkittävää vaikutusta investointien määrään. Tämä ei ole toisaalta yllättävää, kun ottaa huomioon kehitysaluepoistoja tehneiden yritysten varsin vaatimattoman määrän. Toisaalta yhteyttä tehtyjen kehitysaluepoistojen ja investointien välillä ei löytynyt. Tämä viittaa siihen, että kehitysaluepoistoilla ei ole merkittävää vaikutusta investointien määrään edes niissä yrityksissä, jotka niitä tekevät. (Grönberg ja Kosonen 2011). Tuki ei ole käytössä.
Energiaintensiivisten yritysten veronpalautus (pl kaivostoiminta) (-) SMS3	Harju, Hokkanen, Laukkanen, Ollikka, Tamminen (2016). ”Vuoden 2011 energiaverouudistuksen vaikutusten arviointia”. VN:n selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja (2016). Tuen tavoitteena on parantaa energiaintensiivisen teollisuuden kilpailukykyä. VATT:n tutkimuksen perusteella se ei ole onnistunut tässä tavoitteessa. Tutkimus ei löytänyt tilastollisesti merkitsevää korrelaatiota veronpalautusten ja yhdenkään kilpailukykyindikaattorin välillä. Kilpailukyyn mittareina tutkimus käytti seuraavia indikaattoreita: yrityksen tuottavuus, liikevaihto, nettovoittomarginaali, pääoman tuottoaste sekä viennin arvo. Tuki vääristää kilpailua, sillä järjestelmä rajaa palautuksien maksamisen vain tietyille toimialoille. Toiseksi, suurikokoiset yritykset saavat takaisin huomattavasti suuremman osan maksamistaan energiaveroista kuin samojen toimialojen pienemmät palautuksiin oikeutetut yritykset. Lisäksi, koska suuri osa myös energiaintensiivisten alojen yrityksistä on kooltaan hyvin pieniä, vaikuttaa todennäköiseltä, että 50 000 euron omavastuuosuus jättää suuren osan kunkin toimialan yrityksistä täysin energiaveropalautusjärjestelmän ulkopuolelle. Tämä voi häiritä markkinakilpailua myös estämällä toimialarakenteen uudistumista ja uusien kilpailijoiden pääsyä markkinoille. Tuen vaikuttavuus on 0 – se ei onnistu tavoitteessaan eli se ei lisää vientiteollisuuden kilpailukykyä.

(SMS3 tasoinen empiirinen tieteellinen tutkimus)

**

VATT:n Policy Brief 2-2016 ”Suomen energiaverotus suosii energiaintensiivisiä suuryrityksiä”:

Suomen energiaveronpalautuksista on muodostunut mittava energiaintensiivisen teollisuuden verotuki. Maksettujen palautusten arvo on vuoden 2011 energiaverouudistuksen jälkeen kasvanut yli 200 miljoonaan euroon vuodessa. VATT on tutkinut veronpalautusten vaikutuksia yritysten kilpailukykyyn VNK-TEAS-hankkeessa ”Vuoden 2011 energiaverouudistuksen arviointia”. Tutkimuksen mukaan veronpalautusjärjestelmä ei ole parantanut energiaintensiivisen teollisuuden kilpailukykyä.

Kilpailukykyvaikutuksia arvioitiin analysoimalla tilastollisesti veronpalautusten ja seuraavien kilpailukykyindikaattorien yhteyttä: yrityksen tuottavuus, nettovoittomarginaali, pääoman tuottoaste sekä viennin arvo. Vuoden 2011 energiaverouudistuksen yhtenä tavoitteena oli vähentää hiilidioksidipäästöjä. Energiaintensiivisen teollisuuden veronpalautukset vesittävät kannustimet parantaa energiatehokkuutta – mitä suurempi energiankulutus on suhteessa jalostusarvoon, sitä suurempi on energiaveron palautus ja pienempi lopullinen energiaveroaste.

Analyysissä ei löydetä tilastollisesti merkitsevää yhteyttä veronpalautusten piiriin kuulumisen tai energiaveronpalautusprosenttien ja yritysten kilpailukykyindikaattorien väliltä.

Useat muut tekijät korreloivat tilastollisesti merkitsevästi yritysten menestyksen kanssa. Esimerkiksi yrityksen tuottavuustaso korreloi positiivisesti ja tilastollisesti merkitsevästi liikevaihdon, nettovoittomarginaalien, pääoman tuottoasteen, viennin arvon ja keskipalkkojen kanssa. Finanssikriisivuosilla 2009-2010 puolestaan on tilastollisesti merkitsevä negatiivinen yhteys tuottavuustasoon, liikevaihtoon, kannattavuuteen ja työllisyystasoon, verrattuna muihin vuosiin välillä 2005-2014. Lisäksi mm. sektoritason yleiset vuositrendit korreloivat merkitsevästi monien kilpailukykyindikaattorien kanssa.

Korrelaation puuttuminen regressioanalyysissä tarkoittaa, että energiaveronpalautuksilla ja kilpailukykyindikaattoreilla voi olla syy-yhteys vain, mikäli jokin havaitsematon tekijä korreloi täydellisesti energiaveronpalautuksen kanssa tai mikäli palautuksien ja kilpailukykyyn yhteys on epälineaarinen. Analyysissä ei kuitenkaan havaita myöskään tilastollisesti merkitsevää epälineaarista yhteyttä palautuksien ja kilpailukykyyn välillä. Syy-yhteys edellyttäisi siis energiaveronpalautusten kanssa täydellisesti korreloivaa havaitsematonta tekijää, mitä voidaan pitää erittäin epätodennäköisenä. VATT:n johtopäätös on, että tuki ei paranna yritysten kilpailukykyä.

Kirjallisuusviitteet:

Agrawal, A., Rosell, C. and Simcoe, T. S. (2014) "Do tax credits affect R&D expenditures by small firms? Evidence from Canada." NBER Working Paper No. 20615.

Bloom, N., Schankerman, M. and Van Reenen, J. (2013) "Identifying technology spillovers and product market rivalry." *Econometrica*, 81(4) 1347-1393.

Bronzini, R. and Piselli, P. (2014) "The Impact of R&D Subsidies on Firm Innovation" Bank of Italy Economic working papers.

Crépon, B., Duflo, E., Gurgand, M., Rathelot, R., and Zamora, P. (2013): Do labor market policies have displacement effects? Evidence from a clustered randomized experiment. *Quarterly Journal of Economics*, 128(2), 531-580.

Criscuolo, C., Martin, R., Overman, H. G., and Van Reenen, J. (2012). The causal effects of an industrial policy. NBER Discussion Paper No. 17842.

Dechezleprêtre, A., Einiö, E., Martin, R., Nguyen, K-T., Van Reenen, J. (2016) Do Tax Incentives for Research Increase Firm Innovation? An RD Design for R&D. CEP Discussion Paper No.1413.

Einiö, E. (2014) R&D Subsidies and Company Performance: Evidence from Geographic Variation in Government Funding Based on the ERDF Population - Density Rule. *Review of Economics and Statistics*, 96(4): 710–728.

Einiö, E. and Overman, H. (2016) The (Displacement) Effects of Spatially Targeted Enterprise Initiatives: Evidence from UK LEGI. CEPR Discussion Paper No. 11112.

Givord, P., Rathelot, R., and Sillard, P. (2013): Place-based tax exemptions and displacement effects: An evaluation of the Zones Franches Urbaines program. *Regional Science and Urban Economics*, 43(1), 151-163.

Guceri, I. and Liu, L. (2015) "Fiscal Incentives in R&D-intensive Sectors", Oxford University Centre for Business Taxation Working Paper 15/12.

Hanson, A., and Rohlin, S. (2013): Do spatially targeted redevelopment programs spillover? *Regional Science and Urban Economics*, 43(1), 86-100.

Rao, N. (2015) "Do tax credits stimulate R&D spending? Revisiting the effect of the R&D tax credit in its first decade." Forthcoming, *Journal of Public Economics*.

Keväällä 2016 laaditun JTS 2017-2020 mukaiset tiedot.

Taloudellinen tavoite (T) =

Taloudellisen toiminnan edellytysten vahvistaminen

Yhteiskunnallinen tavoite (Y) =

Eriarvoisuuden ehkäiseminen, korkealaatuinen elinympäristö, turvallisuus

Menot

Tuki	Käytettävissä oleva määräraha					Arvio	Tavoite
	2016 TA	2017 TA	2018 JTS	2019 JTS	2020 JTS		
MENOT:							
Energiaintensiivisten yritysten veronpalautus (pl. kaivostoiminta)	211	218	224	224	233		T
Uusiutuvan energian tuotantotuki (tuulivoima, biokaasu, puupolttoaine, metsähake)	235	273	337	339	325		Y+T
Maatalousyrittäjien (33.80.40), turkistuottajien (33.80.41) ja poronhoitajien (33.80.42) lomituspalvelujen rahoitus	172	162	146	141	133		Y
TKI –toiminnan tukeminen (Tekesin avustukset yrityksille)	161	152	152	152	152		T
Lainat TKI-toimintaan (Tekes)	147	147	147	147	147		T
Avustukset erityisryhmien asunto-olojen parantamiseksi	110	130	120	120	120		Y
Kauppa-alusten työvoimakustannustuki	100	101	100	100	100		T+Y
Palkkatuki (yrityksissä työskenteleville)	65	30	25	57	57		Y
Tuki puuntuotannon kestävyden turvaamiseen eli kestävän metsätalouden ohjelma (ns Kemera-tuki)	55	56	56	56	56		T
Energiatuki (investointituki)	35	35	35	35	35		T+Y
Maatalouden energiaveron palautus	33	33	33	33	33		T+Y
Pääomasijoitus alkavien yritysten pääoma-sijoitustoimintaan (Tekes)	30	20	20	20	20		T
Lääkärihelikopteritoiminnan rahoitus	29	29	0	0	0		Y
Starttiraha	27	14	12	27	27		Y+T
Uusiutuvan energian ja uuden energiateknologian investointituki, hallituksen kärkihanke	20	40	40	0	0		Y+T
Käynnistysavustus valtion tukemien vuokra-asuntojen rakentamiseen	20	20	20	20			Y
Cleantech- ja biotalousratkaisujen sekä innovaatioiden kaupallistamisen	13	17	18	0	0		T
Yritysten kehittämisspalvelut	10	10	8	8	8		T
Kuljetustuki	5	5	0	0	0		T
Valtion korkotuki ja takaus sosiaalista vuokra- ja	5	5	5	8	10		Y
Saimaan luotsauksen hintatuki	4	4	4	4	4		Y
Valtion myöntämiin aravalainoihin liittyvät avustukset	3	3	3	3	3		Y
Lentoasemaverkon ulkopuolisten lentoasemien valtiontuet	1	1	1	1	1		Y
Kansainvälistymisavustus yritysten yhteishankkeisiin	1	0	0	0	0		T
Öljyjätämaksulla rahoitettava öljyjätehuolto	1	1	1	1	1		Y
Hyvinvoinnin ja terveyden kärkihankeiden valtionavustukset	0	1	1	0	0		
Energiaintensiivisten yritysten veronpalautus, kaivostoiminta	0	0	6	6	6		T
LNG-terminaalien investointituki	0	0	0	0	0		Y+T
AV-alan tuotantotuki	0	10	10	10			T
Päästökaupan epäsuorien kustannusten kompensatiotuki	0	43	43	43	46		T
Valtion takaus vuokra-asuntojen rakentamista varten otetuille lainoille							Y

Tulopuolen tuet eli nämä eivät ole kehyksessä. Näiden vähentäminen luo liikkumavaraa valtiontalouteen 2 vuoden viiveellä.

TULOT:	2016 TA	2017 TA	2018 JTS	2019 JTS	2020 JTS	Arvio	Tavoite
Teollisuuden, kasvihuoneiden ja konesalien alempi sähköverokanta	560	591	597	601	607		T
Irtaimen käyttöomaisuuden hankintamenon poistamiseen sisältyvä verotuki	552	564	579	596	614		T
Dieselpolttoaineen normia alempi verokanta (josta vähennetty henkilöautojen käyttövoimaverosanktio)	458	461	463	464	464		T+Y
Työkoneissa käytetyn kevyen polttoöljyn dieseliä alempi verokanta	444	451	451	451	451		T
Turpeen normia alempi verokanta	134	150	152	152	152		T+Y
Yhdistetyn sähkön- ja lämmöntuotannon(CHP) puolitetty CO2-vero	102	107	103	99	94		T+Y
Laki tuotannollisten investointien väliaikaisesti korotetuista poistoista	51	0	0	0	0		T
Raideliikenteen sähkön verottomuus	20	20	20	20	20		Y
Asuintalovaraus	17	17	17	18	18		T
Takuuvaraus	14	14	15	16	16		T
Pelastus- ja sairausautojen autoveronhuojennus	14	14	14	14	14		Y
Koulutusvähennys	10	10	11	11	11		T
Pienpanimoiden veronhuojennus	10	10	10	10	10		T
Tila- ja invataksien autoveronhuojennus	10	10	10	10	10		Y
Taksien autoveronhuojennus	9	9	9	9	9		T
Toimintavaraus	5	5	6	6	6		T
Elokuvatuottajien verovapaa tuotantotuki	4	4	5	5	5		Y+T
Luottotappiovarauksen vähennyskelpoisuus	4	5	5	5	5		T
Tasoitusmäärä	3	3	3	3	4		T
Eläkevakuutusyhtiöiden yms. lisävakuutusvastuuta varten tekemä varaus	2	2	2	3	3		T
Ruumis- ja eläinlääkintautojen autoveronhuojennus	2	2	2	2	2		Y
Kuluvan käyttöomaisuuden jälleenhankintavaraus vähennyskelpoisuus	0	0	0	0	0		T
Kaivostoiminnan alempi sähköverokanta	0	21	21	21	21		T
Tonnistovero		3					T+Y
Metsätalouden pääomatulosta myönnettävä menovaraus, TVL 111 §							
Metsävähennys, TVL 55 §							
Puupohjaisten polttoaineiden verottomuus							
Biokaasun verottomuus eli kiinteiden ja kaasumaisten biopolttoaineiden verottomuus							

Virkamiesselvitys yritystuista ja niiden vaikutuksista

ISSN 1797-3562 (verkojulkaisu)

ISBN 978-952-327-221-7

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet